

Alkotmánybíróság

1015 Budapest, Donáti utca 34-45.

Ügyszám: IV/148-1/2023

(Elsőfokú bíróság ügyszáma: 71.P.24.412/2015/216)

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám: 10148-412023		
Érkezett: 2023 MÁRC 01.		
Érkezés módja		
☐ POSTÁN	☒ @	☐ EGYÉB:
Példány: 1	Melléklet: 1	Kezelőiroda: <i>B</i>

ELŐZMÉNYEK

A 2023.01.23-án kelt, és 2023.02.03. napján kézbesített hiánypótlás szerint az Alkotmánybírósághoz 2023.01.19-én érkezett az alkotmányjogi panaszunk. Eszerint a beadvány: nem tartalmaz egyértelmű megjelölést arra vonatkozóan, hogy kik az indítványozók; nem tartalmazta az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést; nem tartalmazta az Alaptörvény megsértett rendelkezését és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért alaptörvény-ellenes.

Tisztelettel előadjuk, hogy az alkotmányjogi panaszunkat a Fővárosi Törvényszékhez 2023.01.23-án nyújtottuk be elektronikusan jogi képviselőnk útján (érkeztetési száma: , amelyhez csatoltuk az ügyvédi meghatalmazásokat is. Vélelmezzük az alkotmánybírósági felhívásra tekintettel, hogy a Fővárosi Törvényszék 2022.12.29-én kelt, a peres eljárás felfüggesztésére irányuló kérelmünket egyben alkotmányjogi panaszként értelmezte (ebben a beadványban utaltunk arra, hogy alkotmányjogi panaszt fogunk benyújtani a Kúria Pfv.III.20.232/2022/10. szám alatt meghozott részítéletével szemben), és ezt érkeztette az a Tisztelt Alkotmánybíróság 2023.01.19-én, mivel **az alkotmányjogi panaszt 2023.01.23-án elektronikusan nyújtottuk be, így ekkor még a Fővárosi Törvényszék elektronikus nyilvántartásában nem szerepelhetett.** A fentiekre tekintettel ismételt és közvetlenül megküldjük a tényleges alkotmányjogi panaszunkat a mellékelten csatolt ügyvédi meghatalmazásokkal együtt a Tisztelt Alkotmánybíróság részére **a jelen előzményi kiegészítéssel egységes szerkezetben**, amely álláspontunk szerint a 2023.01.23-án kelt hiánypótlásban felsorolt hiányokat tartalmazta.

TISZTELT ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG!

Alulírottak

alatti lakosok, továbbiakban:

Indítványozók) a jelen indítványhoz csatolt ügyvédi meghatalmazással (**1. számú melléklet:** ügyvédi meghatalmazás) igazolt jogi képviselőnk, Dr. Cseszlai János ügyvéd ()
 útján eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, a 30. § (1) bekezdésében előírt törvényi határidőn belül az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztünk elő a Kúria Pfv.III.20.232/2022/10. szám alatt meghozott részítéletével és a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.607/2021/6. szám alatt meghozott ítéletével, Fővárosi Törvényszék 71.P.24.412/2015/216 számú rész- és közbenső ítéletével szemben.

I. KÉRELMEK

Indítványozók alkotmányjogi panaszt terjesztenek elő **az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. § bekezdése alapján**, amelyben kérik a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy az Abtv. 43. § (1) bekezdésének alkalmazásával

– állapítsa meg a Kúria III.20.232/2022/10. számú részítéletének és a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.607/2021/6. számú ítéletének, és a Fővárosi Törvényszék 71.P.24.412/2015/216 számú rész- és közbenső ítéletének alaptörvény-ellenességét, és

– az Abtv. 43. §-ának megfelelően **semmisítse meg** a jelen alkotmányjogi panasszal támadott Kúria részítéletet és a Fővárosi Ítéltábla ítéletét, valamint a Fővárosi Törvényszék rész- és közbenső ítéletét mivel, az **ügy érdemében hozott és a bírósági eljárást befejező döntések**

az Indítványozók Alaptörvényben biztosított jogát sértik. Indítványozók a jogorvoslati lehetőségeiket már kimerítették, illetve Indítványozók részére további jogorvoslati lehetőség nincsen biztosítva.

Indítványozók álláspontja szerint a **támadott a törvényszéki rész- és közbenső ítélet, az ítéltáblai ítélet és kúriai részítélet rendelkezései az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, Alaptörvény XV. cikkébe, az Alaptörvény XXI. cikkébe; az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdéseibe, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe, valamint az Alaptörvény 28. cikkébe ütközik.**

A Tisztelt Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörét és illetékességét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára, illetve az Abtv. 27. §-ában foglalt rendelkezésre alapítjuk.

II. BEFOGADHATÓSÁG

Az Abtv. 52. § (4) bekezdése értelmében az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az Indítványozóknak kell igazolnia. Az alábbiakban igazolni kívánjuk jelen ügyben való közvetlen és aktuális érintettségünket, továbbá azt, hogy az alaptörvény-ellenes részítéletek vonatkozásában jogorvoslati lehetőségeinket már kimerítettük, valamint az, hogy ítéletet és a részítéletet érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség áll fenn, továbbá alaptörvény-ellenes rendelkezései alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vetnek fel.

II/1. Az Indítványozók érintettsége

A fentieknek megfelelően előadjuk a Tisztelt Alkotmánybíróság részére, hogy törvényes határidőben előterjesztettük a felülvizsgálati kérelmet a Kúria részére a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.607/2021/6. szám alatt meghozott ítéletével szemben.

Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.607/2021/6. szám alatt meghozott ítéletével részben megváltoztatta az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét, a keresetet a XIV. r. alperes vonatkozásában is elutasította. Egyebekben az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét helybenhagyta.

A Kúria 2022.09.28. napján kelt és Indítványozók részére 2022.11.29. napján kézbesített ítéletével a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.607/2021/6. sz. ítéletét hatályában fenntartotta. A Kúria megállapította, hogy az Indítványozók felülvizsgálati kérelme nem alapos.

Álláspontunk szerint a Fővárosi Törvényszék rész- és közbenső ítélete, a Fővárosi Ítéltábla ítélete, és Kúria részítélete sérti az Alaptörvény XV. cikkét, az Alaptörvény XXI. cikkét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint az Alaptörvény 28. cikkét a lentebb részletesen kifejtettek miatt.

II/2. A jogorvoslati lehetőség hiánya

Tekintettel arra, hogy a Kúria részítélete ellen fellebbezésnek nincs helye, ennek megfelelően Indítványozók az Abtv. 27. §-ában foglaltaknak megfelelően a Fővárosi Ítéltábla ítélete vonatkozásában jogorvoslati lehetőségeit már kimerítették, illetve a részítéletekben foglalt alaptörvény-ellenes rendelkezések vitatására **kizárólag a jelen alkotmányjogi panasz útján van lehetőségük Indítványozóknak**. Előadjuk a Tisztelt Alkotmánybíróság részére, hogy a hivatkozott ítélettel és részítélettel szemben Indítványozóknak további felülvizsgálati kérelem benyújtására értelemszerűen nincsen lehetősége, így ilyen kérelem előterjesztésére nem is került sor.

II/3. Eljárási előzmények és kérdések

A Tisztelt Alkotmánybíróság a IV/816/2021. számú ügyben hozott **5/2022. (IV. 14.) AB** határozatával megsemmisítette az alapügyben hozott valamennyi bírósági határozatot, így:

- 1) a **Fővárosi Törvényszék 36.P.24.412/2015/139.** számú rész- és közbenső ítéletét,
- 2) a **Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.124/2019/16.** számú részítéletét és hatályon kívül helyező végzése
- 3) a **Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.21.484/2019/12.** számú ítéletét (lásd a hivatkozott AB határozat rendelkező részét).

Egyidejűleg a hivatkozott ítéltáblai ítélet (2) hatályon kívül helyező részét tekintve a bíróságok előtt folyamatban volt egy eljárás, amely **az alkotmánybírósági döntés meghozatalakor (2022. március 22.) felülvizsgálati fokban volt**. A hivatkozott hatályon kívül helyező végzés következtében az alábbi döntések születtek:

- 4) a Fővárosi Törvényszék 71.P.24.412/2015/216. részítése,
- 5) a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.607/2021/6. számú részítése és
- 6) a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.III.20.232/2022/10. számú részítése.

Az alkotmánybírósági határozat rendelkező részének figyelembe vétele és az alaptörvény-ellenesség kiküszöbölése Indítványozók álláspontja szerint szükségszerűen a teljes eljárás újbóli lefolytatására lett volna szükség, immár az Alkotmánybíróság által lefektetett alkotmányossági mércék figyelembe vételével.

Ezzel szemben a Kúria részíteleének (6) [25] bekezdése csupán rögzíti az alkotmánybírósági döntés tényét (és a korábbi bírósági határozatok megsemmisítését), abból a fenti következtetést nem vonja le, sőt kifejezetten kizárja a kérdést a vizsgálati körből a részítele [82] bekezdésében: a Kúria szerint az Alkotmánybíróság által megsemmisített határozatokkal érintett körben a megismételt eljárásban „az első- és másodfokú bíróságnak nem kellett döntenie, és ilyen döntés hiányában, nincs e tárgyban felülvizsgálható határozat”.

Tehát az alkotmánybírósági döntés, az ott felvetett alkotmányossági jelentőségű kérdések tudtában, de azok mérlegelése nélkül születtek új határozatok, egy, a korábbi peres eljárások során megsemmisített hatályon kívül helyező döntés alapján, amely egyrészt sérti a jogállamiság, illetve jogbiztonság alkotmányos garanciáit [Alaptörvény B) cikk], másrészt az alábbiak szerint a döntések nem érvényesítik az Alkotmánybíróság által kidolgozott mércét, és ezzel alaptörvény-ellenesek különös tekintettel arra, hogy az állam, állami szervek és közjogi szereplők kártérítési felelősségének vizsgálatát, és álláspontunk szerint a jelen alkotmányjogi panasszal támadott ítéletekben megjelölt alperesek jogalanyisága azonos az 5/2022 (IV.14.) AB határozattal érintett állami szervek jogalanyiságával.

II/4. Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdések

Indítványozók tisztelettel előadják, hogy nem azt kérik az Alkotmánybíróságtól, hogy a jogorvoslattal nem támadható bírói határozatok által okozott jogsérelmet orvosolja és lényegében „szuperbírósággént” döntsön a peres felek közötti jogvitában. Nem azért nyújtanak be alkotmányjogi panaszt, mert számukra kedvezőtlen ítéletek születtek, hanem azért, mert egy korábban kimondott alaptörvény-ellenes és megsemmisített

döntéseken alapuló eljárásban a megállapított alapjogsérelmek orvoslására, az Alkotmánybíróság által megállapított alkotmányjogi értelmezések alkalmazására, és a lefektettet alkotmányos mércék figyelembe vételére nem került sor, ezzel az eljáró bíróságok ítéletei Indítványozók álláspontja szerint contra constitutionem jellegű döntések voltak, és jogértelmezésükkel továbbra is kiüresítik az egészséges környezethez való alapvető jog tartalmát.

Indítványozók továbbá azért kérik a Kúria Pfv.III.20.232/2022/10. sz. részítéletének és Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.607/2021/6 sz. ítéletének és a Fővárosi Törvényszék 71.P.24.412/2015/216. sz. rész- és közbenső ítéletének vizsgálatát és megsemmisítését, mert álláspontjuk szerint – a később kifejtetteknek megfelelően – a **hivatkozott határozatok rendelkező része és az indokolása sérti az Indítványozók Alaptörvényben foglalt alapjogait, továbbá alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket vet fel, tekintettel arra, hogy mind a részítélet, mind az ítélet súlyosan sértik Indítványozók tisztességes eljáráshoz, valamint a jogállamiság alkotmányos garanciát.**

Az Alkotmánybíróság 5/2022 (IV.14) sz. határozatában, a felek közötti korábbi eljárások során született, a Kúria Pfv.III.21.484/2019/12. számú ítéletét, a Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.124/2019/16. számú részítéletét, illetve a Fővárosi Törvényszék 36.P.24.412/2015/139. számú rész- és közbenső ítéletét megsemmisítette, mivel azok vonatkozásában alaptörvény-ellenességet állapított meg.

Indokolásában megállapította, hogy alaptörvény-ellenes az a fajta „jogértelmezés, mely szerint a rendszerváltást megelőző időszakban a külső jogviszonyokban dologi jogi (tulajdonosi vagy azzal egyenértékű) pozícióba a kezelői jog jogosultja került, kizárva ezáltal az állami tulajdonos tulajdonosi minőségből egyébként közvetlenül fakadó felelősségét.”

Kimondta azt is, hogy „az állami tulajdon egységességéből és oszthatatlanságából ugyanis éppen az következik, hogy a Magyar Állam tulajdonosi minőségén alapuló kártérítési felelőssége kivétel nélkül, minden esetben felhívható”.

Megállapította azt is, hogy alaptörvény-ellenes az a jogértelmezés, miszerint „a környezetszennyezés miatti kártérítési felelősség kizárólag aktív magatartás folytatása esetén

hívható fel, mulasztás pedig nem lehet oka a környezetszennyezésnek és az ezért való felelősség megállapíthatóságának.”

Kétség nélkül kijelenthető tehát, hogy az Alkotmánybíróság értelmezésében az állam passzív, mulasztó tevékenysége is alapja lehet a kárfelelősségnek.

Indítványozók álláspontja szerint a **Kúria Pfv. III.20.232/2022/10. szám alatt meghozott részitélete** alaptörvény-ellenes. Indokolásában található [85] bekezdés szerint ugyanis mint *“tulajdonos a VII rendű alperes jogelődje jogszerűen, az adott helyzetben elvárható módon járt el”* akkor, amikor a *“tulajdonjog átruházásakor a vevőt tájékoztatta az ingatlan szennyezett voltáról, aki csökkentett vételár fejében vállalta a [nehézfém] szennyezett talaj eltávolítását.”*

(VII. r. alperes és jogelődjének bizonyítottan tudomása volt a súlyos vegyi szennyezettségről több oknál fogva is, hiszen perirat van arra vonatkozóan, hogy az alkalmazottai borítottak ki vegyi hordókat és jártak el a vegyi tűz keletkezésekor. A környezetszennyezés súlyosságáról való tudomást alátámasztja teljes mértékben a Fővárosi XX. kerületi Tanács VB Műszaki Osztálya 1987. február 10-én átiratot irt a XX. kerületi Tanács VB Igazgatási Osztályának az elrendelt kiürítés elmaradása miatt a vegyipari műhely kiürítésének hatósági úton való kikényszerítése érdekében, azzal, hogy **a kiürítéshez az Igazgatási Osztály segítséget biztosít, ennek azonban a pénzügyi kihatásait nem tudja vállalni; jelezte továbbá, hogy „a területen nagy mennyiségű mérgező és robbanó vegyület található”.**)

A Kúria a [86] bekezdésben megállapítja, hogy *“az adásvételi szerződésben előírt földcsere”* tíz évvel korábban megtörtént, s ennek *“megtörténtét a IX. rendű alperes jogelődje, a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség 1994. szeptember 21. napján kelt iratában megállapította.”* A visszaigazolást kiadását kontroll nem előzte meg, amely Indítványozók álláspontja szerint súlyosan jogsértő és ezt a perben többször kifejtették ezt.

A Kúria jelen ügyben nem volt tekintettel az idézett AB határozatra, és az ott alaptörvény-ellenesnek ítélt jogértelmezést kifejezetten fenntartotta, és ez alapján zárta ki az állam szerveinek, és a VII. r. alperes tulajdonosi és kezelői minőségéből fakadó kárfelelősségét. Nem nyert értékelést az sem, hogy a kármentesítés a mai napig nem történt meg. A IX. rendű alperes

jogelődje jogszerűtlenül állapította meg a megfelelő földcsere megtörténtét. A VII. rendű alperes a szerződés megkötése után nem ellenőrizte az ott vállalt kötelezettség megtörténtét.

Az 5/2022 (IV.24.) AB határozat [80] pontja hivatkozik az 1976. évi II. törvény 3. §-ára, amely szerint *„[a]z állami szervek, vállalatok, szövetkezetek, társadalmi szervezetek és az állampolgárok kötelesek az emberi környezet védelmét szolgáló szabályokat megtartani, megtartatni és a környezetvédelmet a tevékenységi körükben előmozdítani”*.

Indítványozók megjegyezni kívánják, hogy a hivatkozott alkotmánybírósági határozatot követően a Kúria az új eljárásra olyan iránymutatást adott, amely szerint az állam felelősségét megalapozhatja, ha elmulasztotta betartani a környezet védelmére irányadó jogszabályi rendelkezéseket, azonban az hivatkozott határozat [80] pontja expressis verbis kimondja, hogy *„az Ekv. két szempontból is lehetővé tette az állam felelősségének felhívását: az emberi környezet védelmét szolgáló szabályok megtartása, illetőleg megtartatása vonatkozásában.”* Tehát a Kúria iránymutatása továbbra is teljesen figyelmen kívül hagyja a környezetvédelmi szabályok megtartatása (betartatása) vonatkozásában az állami felelősség vizsgálatát.

AZ Ekv. rendelkezései egészen 1995.12.18-ig volt hatályban, tehát az adásvételi szerződésnek az időpontjában a jogalkotó az állami szervekre olyan jogot és kötelezettséget telepített, amely alapján azok a környezetvédelmet a tevékenységi körükben kötelesek előmozdítani. Ennek vizsgálatát az eljáró bíróságok elmulasztották.

Az adásvételi szerződés 4. pontja értelmében a Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség (IX. r. alperes jogelődje) által jóváhagyott szakvélemény szolgált a környezetszennyezés megszüntetésének alapjául és az elszállított földmennyiségről az átvételi igazolásokat be kellett csatolni. Ezeket a vevő a Felügyelőséghez becsatolta, és kijelentette, hogy az ingatlanon lévő szennyezettséget megszüntette. A Felügyelőség az Indítványozók álláspontja szerint jogszerűen állapította meg, hogy a szennyezett talaj elszállítása megtörtént, amivel az ingatlanon korábban történt szennyezettséget [a vevő] megszüntette.

Indítványozók álláspontja szerint a Felügyelőség, mint állami szerv nem tett eleget a környezetvédelem előmozdítására vonatkozó kötelezettségnek, hiszen kiadta a teljesítési igazolást annak ellenére, hogy sem teljesítési igazolások, sem nyilatkozatok, sem kontroll

iratok beszerzésére nem került sor, a teljesítés megtörténtéről hatósági jegyzőkönyv nem készült és a kontroll ellenőrzést a IX. r. alperes jogelődje nem folytatta le kötelező előírás ellenére.

Indítványozók megítélése szerint a IX. r. alperes jogelődjének a szakhatósági hozzájárulás megadásakor az akkor hatályos 1957. IV. törvény alapján kellett eljárnia, így a tényállás tisztázása és a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó rendelkezések is irányadóak voltak. Önmagában ez alapján is IX. r. alperes jogelődjének kötelezettsége lett volna a megfelelő ellenőrzés végrehajtása és korábbi beadványokban többek között erre is utaltak az Indítványozók azzal, hogy IX. r. alperes nem megfelelően járt el a hozzájárulás megadásakor.

Ezzel szemben az eljáró bíróságok az alábbi jogi megállapításokat tették:

A Fővárosi Ítélet rész és közbenső ítéletének [25] pontjában megállapította, hogy „*az állásfoglalás elkészítésére a rendelkezésére álló vizsgálati eredmények, szakvélemények alapján került sor. Az 1/1990 (XI.13) KTM rendelet nem jogosítja fel a IX. r. alperesi jogelődöt további vizsgálatok elvégzésére, az elért szakvélemények alapján pedig nem volt akadálya a szakhatósági kiadásnak.*” (Eleve iratellenes ez a megállapítás, hiszen a vegyi szennyezettség vonatkozásában semmilyen szakvélemény nem készült, csak nehézfémekre. Mivel az eljáró környezetvédelmi felügyelőség tudott a vegyi szennyezettségről, hiszen az adásvételi szerződést megelőző szakvéleményi egyeztetéseknél jelen volt és ismerte a [REDACTED] észrevételeit.)

A Kúria részitélete a IX. r. alperesi jogelőd tekintetében ezen kötelezettséggel nem is foglalkozik és csupán annak megállapítására szorítkozott az ítélet [87] pontjában, hogy „*IX. rendű alperes jogelődjének az előző bekezdésben írtak szerint mint szakhatóságnak nem kellett hozzájárulást adnia a ingatlanon folytatott építés engedélyezéséhez. Mulasztás pedig azért sem terheli, mert a szakhatóság csak az eljáró hatóság megkeresésére köteles nyilatkozni, ennek hiányában nincs eljárási kötelezettsége*”

Tisztelettel előadjuk, hogy ekkor a **Kúria már tudomással bírt az Alkotmánybíróság fentebb hivatkozott határozatáról, így megítélésünk szerint különös gondossággal kellett volna eljárni a Kúriának akkor, amikor a IX. r. alperesi jogelőd felelősségét vizsgálta, és számot**

kellett volna adni, hogy az Alkotmánybíróság 5/2022 (IV.14.) sz. határozatának [87]-[91] pontjában kifejtett jogértelmezéstől miért tért el.

Álláspontunk szerint azért, hogy a Kúria az Alkotmánybíróság határozataiban lefektetett értelmezéstől eltért, és az eltérésre adekvát magyarázatot nem adott, ítélezése olyan mértékben jogszabályellenes, hogy az már contra constitutionem jellegű.

Ahogy arra az Alkotmánybíróság a hivatkozott határozat [88] pontban kiemelte: „*már az Ekv. is egyértelműen rögzítette az állami szervek és vállalatok számára is az emberi környezet védelmét szolgáló szabályok megtartásának és megtartatásának kötelezettségét (3. §), továbbá ugyanezen törvény kifejezetten megteremtette a környezet szennyeződése miatti felelősség szabályait (46. §), visszaulva a régi Ptk. rendelkezéseire.*” Indítványozók álláspontja szerint a környezet védelmét szolgáló szabályok megtartatásának kötelezettsége IX. r. alperesi jogelődöt, mint állami szervet is terhelte, azonban ennek adekvát vizsgálatát az eljáró bíróságok nem tették meg.

Nem elfogadható az a bírósági értelmezés sem, miszerint használatbavételi engedély kiadásakor semmilyen szakhatósági állásfoglalást nem kellett volna beszerezni. A bíróság figyelmen kívül hagyta a használatba vételi engedély kiadása tekintetében a közigazgatásilag megállapított jogsértést (amelyre a perben többször is történt hivatkozás). A Budapest Főváros Kormányhivatalának 2011. január 18. napján kelt 50-BP-182/4/2011. sz. határozatának 2. oldalán a Budapest Főváros Kormányhivatal megállapította, hogy osztja az önkormányzat jegyzőjének azon álláspontját, hogy az elsőfokú építésügyi hatóság a hatályos jogszabályok szerint nem hívhatta fel az építtetőt az „építési hulladék nyilvántartó lap” benyújtására. Azonban a használatbavételi engedély kiadásakor 2006. december 7-én és 2006. december 15-én jogsértően mellőzte az ENGR.2. sz. melléklet szerinti környezetvédelmi szakhatósági megkeresést, mellyel eljárásjogi szabálysértést követett el.

Az építési tevékenység jogi fogalmának ilyen szintű szűkítése (miszerint a használatbavételi engedély nem minősül építési tevékenységnek) nem csak jogszabályellenes, hanem alaptörvény-ellenes is, hiszen az állami szerv a mulasztásával megsértette az Indítványozók egészséges környezethez való jogát. Az építkezés folyamata során nem tett meg mindent az állam és az annak nevében eljáró hatóság, mint állami szerv annak érdekében, hogy a környezetet és egészséget veszélyeztető helyzet megszűnjön.

Elmulasztotta az állami szerv az Ekv.-ban meghatározott környezetvédelem előmozdítására irányuló kötelezettség teljesítését is. A vegyileg szennyezett földterület veszélyes anyagok nyilvántartását szigorú szabályok szerint kell kezelni, így tehát már az építési engedély kiadásakor, ill. a használatba vételi engedély megadásakor szakhatósági ellenőrzés kötelező lett volna.

Indítványozók álláspontja szerint az állam feladata többek között az emberi élet, az egészséghez való jog, az egészséges környezethez való jog, a magán- és családi életét tiszteltben tartásának biztosítása és a tulajdon védelme is. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a „környezetvédelemhez való jog [...] elsősorban önállósult és önmagában vett intézményvédelem, azaz olyan sajátos alapjog, amelynek az objektív, intézményvédelmi oldala túlnyomó és meghatározó. A környezethez való jog az állam környezetvédelemre vonatkozó kötelességei teljesítésének garanciáit emeli az alapjogok szintjére. [28/1994. (V. 20.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a környezethez való jog a környezet védelmére és az élet természeti alapjának fenntartására vonatkozó állami köteletséget jelenti. Ebben a tekintetben az „alanyi jogok feladatát is jogalkotási és szervezési garanciákkal kell az államnak pótolnia” (ABH 1994, 134, 139.).

Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint a környezethez való jog tárgyából és dogmatikai sajátosságából az következik, hogy a természetvédelem jogszabályokkal biztosított szintjét az állam nem csökkentheti, kivéve, ha ez más alkotmányos jog vagy érték érvényesítéséhez elkerülhetetlen. A környezethez való jog érvényesítése azt is megkívánja, hogy az „állam a preventív védelmi szabályoktól ne lépjen vissza a szankciókkal biztosított védelem felé.” Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy „a tilalmak és szankciók szigorítása nem elegendő: olyan megelőző biztosítékok is kellenek, amelyek a károkat ugyanolyan valószínűséggel kizárják, mintha a terület állami tulajdonban és természetvédelmi szerv kezelésében lenne” (ABH 1994, 134, 142.). Az Alkotmánybíróság értelmezéséből egyértelműen kitűnik, hogy az állammal, mint tulajdonossal szemben különös szigorú mérce került meghatározásra környezetvédelmi szempontból, mert lényegében az állami tulajdon nagy valószínűséggel kizárja a környezeti károk keletkezését.

Az alkotmánybíróság által kidolgozott felelősségi mérce kifejezett figyelmen kívül hagyásával juthatott a Kúria különösen az alábbi következtetésekre:

- A VII. rendű alperes (...) és jogelődje, IV. rendű alperes (Magyar Állam) felelőssége addig terjedt, hogy II. rendű alperest kötelezte a szennyezésmentesítésre (és ennek kapcsán kedvezményes áron értékesített az ingatlant a vállalkozónak), azonban a szennyezésmentesítés vizsgálatára a kúriai levezetés szerint nem terjedt ki a felelősség: „*a VII. rendű alperes jogelődje az 1976. évi II. törvényben foglalt kötelezettségeit nem sértette meg, az általa illetve jogelődje, a IV. rendű alperes által el nem végzett szennyezésmentesítés fejében az ingatlan vételárát jelképes összegben határozta meg, annak érdekében hogy a II. rendű alperes a mentesítést a szerződésben meghatározott módon elvégezze. Mint tulajdonos a VII. rendű alperes jogelődje jogszerűen, az adott helyzetben elvárható módon járt el. A tulajdonjog átruházásakor a vevőt tájékoztatta az ingatlan szennyezett voltáról, aki a csökkentett vételár fejében vállalta a szennyezett talaj eltávolítását.*” ([85], eredetiben kiemelés nélkül)

Így állhatott elő az a perbeli helyzet, hogy az ingatlant beépítésre és lakhatásra alkalmas területként tartotta nyilván valamennyi hatáskörrel rendelkező állami és önkormányzati szerv, és ebben bízva érte felpereseket súlyos alapjogsérelem az egészséges környezethez, egészséghez, testi épséghez, tulajdonhoz és otthonhoz fűződő jogukban (Alaptörvény XXI., XX., IV., XIII. és VI. cikkek).

- A VIII. rendű alperes (Budapest Főváros XXIII. Kerület Soroksár Polgármesteri Hivatala) a dokumentált szennyezés és a szennyezésmentesítésre kötelezést követően sem követett el mulasztást azzal, hogy nem csak nem vizsgálta az ingatlan megfelelőségét, de szakhatóságot sem keresett meg ennek kapcsán: „*Nem történt tehát a VIII. rendű alperes hatósági eljárásában olyan a felülvizsgálati kérelemben állított mulasztás, jogszabálysértés, ami a felperesek károsodásával okozati összefüggésben állna.*” [86]
- Ezt a logikát követve utasította el a Kúria felperesek kereseti kérelmét a IX. és XIV. rendű alperesek (Pest Megyei Kormányhivatal és Budapest Főváros Kormányhivatala) felelősségének megállapítására ([87]-[89]).

Többek között a [86] bekezdés kimondja azt is, hogy a használatbavételi engedély vonatkozásában a „*jogerős ítélet helyesen jutott arra a következtetésre, hogy ez okból nem volt szükség szakhatósági hozzájárulásra.*”

Tisztelettel előadjuk, hogy a korábban hivatkozott „Azbeszt-ügyben”, a Fővárosi Ítéltábla előtt Pf.20.206/2022. sz. ügyben hozott 7. számú ítélet [22] pontja rögzíti, hogy az alperes, a magyar állam (implicite annak szervei) a jelen ügyben „hiányos, felületes mentesítésről és ellenőrzésről, robbanást okozó környezetkárosításról” van szó. Tehát a magyar állam egy másik kártérítési perben lényegében elismerte, hogy a hiányos és felületes mentesítést és ellenőrzést.

Indítványozók álláspontja szerint súlyosan alaptörvény-ellenes, hogy Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.607/2021/6 sz. ítéletének [24] bekezdése szerint „a II. és VII. r. alperes adásvételi szerződés nem irányult az 1976. évi II. törvény megkerülésére, ezen felperes állítás bizonyítás nem nyert bizonyítás”.

Indítványozók megítélsée szerint a semmisség bizonyítást nyert az ügy összes körülményének figyelembe vételével, önmagában a károsodással (robbanással) és különösen az állami szerv környezetmentesítésre való kötelezéssel, mely határozat rögzíti, hogy **1800 m3 földet, milyen eljárással, milyen mélységben kell kicserélni, amely lényegesen meghaladja az 1994-es szakvéleményben megállapított (54 m3) értékeket** (pedig elvileg akkor a talajcserét elvégezték).

Jelenleg az ingatlanok a Indítványozók tulajdonában állnak építési és egyéb banki kölcsönnel terhelve (Indítványozók jelenleg is fizetik), és amelyek a mai napig használhatatlanok (életveszélyesek) és forgalomképtelenek utólagos hatósági megállapítás alapján.

Az egész jogrendszer alapját képező jogi norma sérelme nem minősül a Ptk. 200. § (2) bekezdése szerinti jogszabályba ütközésnek. Indítványozók e körben hivatkoznak az Alaptörvény T) cikkére, amely szerint Általánosan kötelező magatartási szabály az Alaptörvény az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Mindezekre tekintettel mind a Fővárosi Ítéltábla, mind a Kúria önkényesen figyelmen kívül hagyta a hatályos jogot, lényegében visszaélt saját függetlenségével és mind a Fővárosi Ítéltábla, mind a Kúria a rá vonatkozó, az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyta, emiatt contra constitutionem vált a részítélete és az

ítélet önkényessé és így az érintett felek tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is okozta.

E körben hivatkozunk az 5/2022 (IV.14.) AB határozat [88] pontjában tett azon megállapításra is, hogy „az államnak különös gondossággal kell eljárnia a környezet védelmére vonatkozó szabályozás megalkotása, betartása és betartatása során, melyet az egyének az állammal szemben az Alaptörvény XXI. cikkéből fakadóan számon is kérhetnek.”

Ezzel a Kúria megsértette Indítványozóknak az Alaptörvény XV. cikkében biztosított törvény előtti egyenlőségét, hiszen más hasonló környezetszennyezéssel kapcsolatos kártérítési ügyekben az állami szervek magatartásának megítélésénél a közjogi szerepét értékelni kell, azonban az Indítványozók ügyében egyik eljáró bíróság sem tette ezt meg.

Indítványozók álláspontja szerint a fentiek alapján mind a Fővárosi Törvényszék rész- és közbenső ítélete, a Fővárosi Ítélőtábla ítélete, mind a Kúria részitélete sérti az Alaptörvény XXI. cikk (1)-(2) bekezdéseit, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint az Alaptörvény 28. cikkét.

Fentiekre tekintettel megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság *hatásköre* a törvényszéki rész- és közbenső ítélet, az ítéltáblai ítélet és az azt hatályában fenntartó kúriai részítélet rendelkezéseinek alkotmányossági felülvizsgálatára az Abtv 27. §-ában foglalt rendelkezésre tekintettel *fennáll*, mivel az ügy érdemében hozott döntés **Indítványozók Alaptörvényben biztosított jogát sérti és a jogorvoslati lehetőségeiket már kimerítették, ennek megfelelően az alkotmányjogi panasza befogadható.**

III. Az Indítványozók kérelmében foglaltak részletes indokolása

III/1. TÉNYÁLLÁS

A [REDACTED] alatti ingatlan 1950. május 2-ától képezte a IV. r. alperes tulajdonát, az ingatlan akkor szántóföldként szerepelt a telekkönyvben. 1967. július 14-en jegyezték be ezen ingatlan kezelőjeként a [REDACTED]
[REDACTED], a [REDACTED]
[REDACTED] t. 1954. augusztus 19-en [REDACTED] gyártási engedély

kiadása iránti kérelmet terjesztett elő. A kérelem purinsav, pikrinsav és szalalkáli étkezési célra, kizárólag a [REDACTED] észére való előállítására vonatkozott.

A [REDACTED]
[REDACTED] vegyi ipar – szabad ipar
Budapest XX. kerület területén való gyakorlására az iparigazolványt kiadta. A gyártási engedélyt megadta [REDACTED]
[REDACTED]

[REDACTED] yipari tevékenységet a perbeli, jelenleg a felperesek tulajdonát képező ingatlanon folytatta 1955-től haláláig, 1979. december 10. napjáig. [REDACTED] vegyipari tevékenységgel kapcsolatban 1955-től több alkalommal panasz bejelentések érkeztek a Kerületi Tanács Végrehajtó Bizottságához a szomszédoktól, mert észleltek a kút vizének, valamint a levegőnek a szennyezettséget.

1955. június 11-en az üzem környezetében lakó 23 személy tiltakozott a vegyi üzem működése ellen azzal az indokolással, hogy a vegyi üzem megrontja, mérgezi a levegőt, veszélyes mind a lakokra, mind pedig a háziállatokra és növényzetre egyaránt. A szomszédok kiskorú gyerekei állandó veszélynek vannak kitéve. Ismételten tiltakoztak a szomszédságban lakók az üzem további működése és telepengedély megadása ellen.

[REDACTED] szomszéd 1958. szeptember 3-án is írásban ismételt panaszt tett, amelyben arra is hivatkozott, hogy a tudomása szerint ezen a területen városrendezési okok miatt ipari üzemet telepíteni nem is szabad, ennek ellenére azóta is itt működik és nem csak a levegőt, de a talajvizet is fertőzi, a szabadon kieresztett ártalmas folyadékok a talajban kiszivárogtak és a panasztevő udvarában levő kútban is azt sárgás színűre festette, így nem csak ivásra, de mosakodásra, mosásra is alkalmatlanná tette. A XX. kerületi Tanács VB Műszaki Osztálya 1980-ban felmérte az ingatlant, a felvett jegyzőkönyv szerint az ingatlanon egy lakás és egy raktár volt, az épület földszintes, alá pincézetlen, rossz állapotú, az épület felújítása nem gazdaságos, szanálása javasolt; amíg a kiürítésre sor nem kerül, a használaton kívüli raktár lezárását javasolta a szakértő, mert az emberi tartózkodásra veszélyes. A felméréskor készültek fényképek és helyszínrajz is.

1981. május 15-en megjelent a XX. kerületi Tanács VB Igazgatási Osztályán [REDACTED] [REDACTED] megjelölte néhai férje törvényes örökösét, és tudomásul vette, hogy a helyiséget kiürítve át kell adnia.

A Budapest XX. Kerületi Tanács VB Igazgatási Osztálya az 1981. június 3-án kelt I/1782/81.számú határozatában felhívta néhai [REDACTED] kösét és özvegyet, hogy a helyiséget 1981. június 3-ig bocsátsák a XX. kerületi elhelyező hatóság rendelkezésére. [REDACTED] ebbezése miatt Budapest Főváros Tanács VB Igazgatási Főosztálya a teljesítési határidőt 1981. szeptember 30-ára változtatta. Az örökösök a kötelezettségüknek nem tettek eleget többszöri felszólításra sem. 1981. november 4-én pályázatot hirdettek a perbeli ingatlanon lévő, 93 m² alapterületű, megüresedett műhely helyiségre, amely a Magyar Állam tulajdonában a [REDACTED] kezelésében állt. A Fővárosi XIX., XVIII. es XX. kerületi IKV. 1985. december 19-en értesítette a Fővárosi XX. kerületi Tanács VB Műszaki Osztályát, hogy ezen az ingatlanon egy vegyipari műhely van a lakóépülettel összeépítve.

A Fővárosi XX. kerületi Tanács VB Műszaki Osztálya 1987. február 10-én átiratot irt a XX. kerületi Tanács VB Igazgatási Osztályának az elrendelt kiürítés elmaradása miatt a vegyipari műhely kiürítésének hatósági úton való kikényszerítésé érdekében, azzal, hogy **a kiürítéshez az Igazgatási Osztály segítséget biztosít, ennek azonban a pénzügyi kihatásait nem tudja vállalni; jelezte továbbá, hogy „a területen nagy mennyiségű mérgező és robbanó vegyület található”. (Megjegyezni kívánjuk, ha figyelembe vesszük az 1993-as eladást és az 1987-1993 közötti időszakra vonatkozó árkülönbséget, a pénzügyi kihatás mértéke kb. 1.000.000,- Ft lehetett volna, viszont ebben az átiratból nyilvánvaló, hogy ekkor már a becsült érték valójában sokkal magasabb volt, mivel 1987-ben kb. 1.000.000,- Ft-ot a XX. kerületi Tanácsnak rendelkezésére kellett volna állnia pénzügyi fedezetnek, ha ekkora költség mellett meg lehetett volna szüntetni a környezetszennyezést – NYILVÁNVALÓ, HOGY A KÖRNYEZETMENTESÍTÉS KÖLTSÉGE MÁR EKKOR IS SOKKAL MAGASABB VOLT).**

1987. október 15-én a Főváros XX. Kerületi Tanács VB Műszaki Osztálya vállalkozási szerződést kötött a [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] szám alatti ingatlan veszélyes hulladék mentesítésére, amely kiterjedt az ingatlanon göngyölegekben elhelyezett veszélyes hulladékok

összegyűjtésére és elszállítására. A szerződés szerint a munkálatok célja az ingatlanon az eddigiek során megtalált környezetszennyező, mérgező, tűz- és robbanás veszélyes, egészségre ártalmas veszélyes hulladékok eltávolítása, valamint szakszerű ártalmatlanítása annak érdekében, hogy ezek a veszélyes hulladékok további szennyezést ne okozzanak, az ingatlan hasznosításában a környezetre, valamint az ott dolgozóakra, a későbbi lakókra veszélyt ne jelentsenek. A szerződés 2.3. pontja szerint a vállalkozó a munkája során a telephelyen meglevő és idő közben lebontott épületekben található összes veszélyes hulladékot elszállítja tekintet nélkül azok minőségére. Az elszállítási kötelezettség nem vonatkozik a tönkrement göngyölegekből kiszűrődött és kimosódott veszélyes hulladékokra, amelyek az időközben mások által elvégzett épületbontás és egyéb tevékenység során sittel és egyéb törmelékkel összekeveredett. A szerződés pincéről nem tett említést.

A Főváros XX. Kerületi Önkormányzat VB Műszaki Osztálya 1988-ban kötött szerződést Földmérő és Talajvizsgáló Vállalattal a talaj szennyeződési vizsgálatok elvégzésére, ennek során 35 helyen vett fúrási minták alapján megállapították, hogy a perbeli telek egy része veszélyes hulladékkal szennyezett. Ez a vizsgálat toxikus nehéz fémek, kémhatás, fajlagos vezetőképesség és ökotoxikológiai mérésekre terjedt ki. A területről készített helyszínrajzon rögzítették a szennyezett terület akkori határait.

A Földmérő és Talajvizsgáló Vállalat 1988 decemberében kelt szakvéleménye az előzmények között leírja, hogy 1987. november 9-én helyszíni szemlét tartott a szakértő a Budapest XX. Kerületi Önkormányzat VB Műszaki Osztálya ügyintézőjével, ahol az ügyintéző elmondta, hogy a területen kisiparos részletesen nem ismert vegyipari tevékenységet folytatott, halála után visszamaradó berendezések, vegyszerek szétszóródtak, a területen szándékos rongálás nyomai is fellelhetők voltak, később részben azonosítható, részben felirat nélküli üres, illetve vegyszerrel teli üveg- és fém göngyölegeket elszállítottak. A szemle idején az üzemépületek részben elbontott, vagy igen romos állapotban voltak. A szakvélemény leírta, hogy az 1. számú épület (feltehetően a gyártó műhely) padozatán találtak vegyszernyomokat, a talaj vegyszert nem tartalmazott, de feltehetően szennyezett az 1. épület melletti kb. 1,5 méter mély szikkasztó. A telek felső harmada kertészeti, míg a [REDACTED] utca felőli harmada előkert hasznosítású volt, ezeken az ingatlan részekén szennyezés nyomai nem voltak felismerhetők.

Az 1988 őszen tartott helyszíni szemlén további állagromlást tapasztaltak, a melléképületek egy részét teljesen elbontották, a szabad talaj felületet a növényzet sűrűn benőtte, a vegetációt

károsító anyag jelenléte a talajfelszínen nem volt tapasztalható. A szakvélemény szerint a technológiai szennyezés a telek középső harmadában, utólagos vegyszer-szétszóródás a telek bármely pontján valószínűsíthető, a szennyeződés óta évek teltek el, amely idő alatt a közvetlen károsító hatású, vízzoldható anyagok már teljesen bemosódhattak, és a jó vízlevezetésű homoktalajon keresztül a talajvízbe juthattak. A szakértő a talaj szennyeződés mértékének megítélését toxikus nehézfémek, a vegyszer-szétszóródás, elfolyás vonatkozásában a kémhatás, illetve az összes oldott szervesetlen sótartalmat indikáló fajlagos vezetőképessé, illetve ökotoxikológiai tesztek eredményeire alapozta. Mindezen elvégzett vizsgálat eredményeképpen a szakvélemény rögzítette, hogy a telek diffúz, ipari eredetű szennyezettsége állapítható meg, az ingatlan valamennyi részében a szennyeződés fellelhető; a talaj szennyeződés mértéke azonban csak az 1. számú épület közvetlen környezetében ért el azt a mértéket, amely alapján a talaj veszélyes hulladéknak tekinthető. Az 1. számú épületnél vett minták mind a nehézfém-tartalom, mind az ökotoxikológiai hatás vonatkozásában meghaladta a veszélyesség kritériumaként alkalmazott határértéket, a fa fészer padozata is a veszélyességi mértéket meghaladóan szennyezett volt.

A szakértő a mérési eredmények alapján öt különböző mértékben szennyezett területet írt le, a veszélyességi mértéket meghaladó szennyezettséget állapított meg az 1. számú épület és a fa fészer környezetébe és a szikkasztónál. A szakvélemény a talaj szennyezettségének csökkentése érdekében javasolta, hogy a veszélyes hulladéknak tekintendő épületrészeket, az ezek környezetében 0,5 méter mélységben (későbbi szakvélemény 8-9 méter mélységet írnak elő) kitermelendő erősen szennyezett talajt, valamint a szikkasztó felszámolása során felszínre kerülő anyagokat, talajt el kell távolítani; **célszerű elvégeztetni ezen hulladékkeverék hatósági veszélyességi osztályba való sorolását.** A szakértő rámutatott, hogy mivel az ingatlan kertesi családi ház építése céljából kívánják értékesíteni, nem hagyható figyelmen kívül a talaj nehézfém szennyezettsége sem, ezeken a területeken szükségesnek tartották a talajcsere elvégzését 0,5 méter mélységben azzal, hogy a kitermelendő talaj szennyezettségi mértéke nem haladja meg a veszélyes hulladékszintet. A szakértői vélemény javasolta az érintett hatóságok bevonásával egyeztető tárgyalás összehívását. 1991. szeptember 1-jén hatályba lépett az egyes állami tulajdonban levő vagyontárgyak önkormányzatok tulajdonba adásáról szóló 1991. évi XXXIII. törvény, amely alapján az ingatlan a Budapest XX. Kerület Nyugatszenterzsébet-Soroksár Önkormányzat tulajdonába került.

A bejegyzett kezelő változatlan maradt. 1992 februárjában a II. rendű alperes, a szomszédos ingatlanok tulajdonosa vételi ajánlatot tett a perbeli ingatlanra.

A Budapest XX. Kerület Nyugatszenterzsébet-Soroksár Önkormányzata a [REDACTED] l szakértői véleményt rendelt. Ez a szakértői vélemény már nem lehet fel, de a szakértői véleményre támaszkodó iratok alapján megállapítható, hogy 1992. április 6-an Pesterzsébet és Soroksár Önkormányzata Polgármesteri Hivatal Építési Osztálya a talaj szanálási munkáinak költséget a szakvéleményre alapítva 1.873.500 Ft-ban állapította meg azzal, hogy szükséges 15 m³ föld kitermelése és 600 m³ föld visszatöltése.

Indítványozók tisztelettel előadják, hogy peradat van arra, hogy az adásvételi szerződésben szereplő vevő kérelmet terjesztett elő a VII. r. alperes jogelődjéhez, hogy a környezetmentesítés során ne az eddig beszerzett szakvélemények és eljárások legyen kötelezőek, hanem egy saját eljárással megoldja a talajcserét, és ez úgy igazolja, hogy környezetvédelmi felügyelőség a talajcsere megtörténtét hatóságilag az ellenőrzést követően tanúsítja.

1992. március 25-én a [REDACTED] elephelyén felvett jegyzőkönyv rögzítette, hogy a telken található vegyszer-maradékot a XX. Kerületi Tanács VB elszállíttatta, majd a terület szennyezettségét a Földmérő és Talajvizsgáló Vállalattal megvizsgáltatta. A XX. Kerületi Polgármesteri Hivatal a telket értékesíteni kívánja, ezért a terület szanálását tervezi. Rögzíti a jegyzőkönyv, hogy a [REDACTED] vizsgálata és az 1988-as felmérés és ellenőrző vizsgálat alapján határozható meg a jelentősen szennyezett mennyiség, amit a [REDACTED] aszódí veszélyes hulladéklerakó helyén kell elhelyezni. A kitermelt talaj többi részét törmelék lerakón helyezik el. **A telepről történő talajkitermelés után a területen ellenőrző vizsgálatokat kell végezni.** A vizsgálatokat 50 fúrási ponton vett, tízesével, átlagmintát képezve kell elvégezni.

Az ellenőrző vizsgálatok eredményét tartalmazó szakvéleményt az érintett szakhatóságok jóváhagyására meg kell küldeni. A II. r. alperes kérelme alapján a Budapest XX. Kerület Pesterzsébet-Soroksár Önkormányzat Polgármesteri Hivatal Vagyongazdálkodási Osztálya javasolta, hogy a szakvélemény beszerzésére jelöljek ki a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőséget, így a vevő a szakvéleményt bármely céggel elkészíttetheti, ami csak a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség jóváhagyásával válik érvényessé. II. r. alperes kérte a Tanács Pénzügyi VB-től az ettől való eltérés lehetőségét azzal,

hogy a kitermelés után az illetékes szakhatósággal jóváhagyatja a talajcserét. Ezt az illetékes önkormányzat engedélyezte.

A II. r. alperes és Budapest XX. Kerület Pesterzsébet-Soroksár Önkormányzata között 1993. november 30-án létrejött az adásvételi szerződés a perbeli ingatlan tekintetében. A szerződés a Budapest [REDACTED] 1574 m³ alapterületű, belterületi ingatlan forgalmi értéket 1.900.000 Ft-ban jelölte meg. A szerződés 3. pontjában a felek megállapítottak, hogy az ingatlan talaja szennyezett, a célszerű hasznosítás ezért termőföld cserét tesz szükségessé. A 4. pontban a vevő, II. r. alperes kötelezettséget vállalt arra, hogy a környezetszennyezés megszüntetésére a saját költségen szakvéleményt készített és azt a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőséggel jóváhagyatja, a jóváhagyott szakvélemény alapján az ingatlan mentesítését, a termőföld cserét saját költségen elvégezteti, e szerződés aláírásától számított legrövidebb, de legfeljebb 6 hónapon belül. Az elszállított föld mennyiségéről a veszélyes hulladéklerakó telep átvételi igazolását be kell csatolni. Az 5. pont értelmében a felek a vevő fenti kötelezettségére tekintettel az ingatlan vételárat 100.000 Ft-ban jelölték meg. A 6. pont rögzíti, hogy az eladó a tulajdonjog ingatlan-nyilvántartási átírásához akkor járul hozzá, ha a vevő külön nyilatkozattal, a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi Felügyelőség jóváhagyását igazolja. A szerződés alapján a szerződés aláírását követően jogosult volt a II. r. alperes az ingatlan birtokába lépni, szedni az ingatlan hasznait és viselni a vele járó terheket.

A II. r. alperes cége 1994. május 25-én vállalkozási szerződést kötött a [REDACTED] [REDACTED] engedélyezett 2000 m3 szennyezett föld átvételén belül 54 m3 nehézfémekkel szennyezett talaj beszállítására a vállalat és a [REDACTED] [REDACTED] kött létrejött szerződés keretében az [REDACTED] Vörösiszap tározója VI. kazettájába. Rögzíti a vállalkozási szerződés, hogy a [REDACTED] perbeli ingatlan környezetszennyezéséről szakvéleményt készítettett, amely szerint a szennyezett talaj kommunális hulladéklerakó telepen elhelyezhető külön deponálva. A felek a szennyezett talaj elhelyezési díjat 2.000 Ft/m3-ben határozták meg. Az 1994. május 18-án kelt a [REDACTED] [REDACTED] vállalkozási szerződése, amely körülbelül 2000 m3 olajjal szennyezett föld átvételére, ártalmatlanítására vonatkozott. A felek megállapodtak abban, hogy a tevékenység elvégzésének díja 2000 Ft/m3, ami a szállítási költséget nem tartalmazza és Áfa nélkül értendő.

A II. r. alperes az [REDACTED] zerzett be szakvéleményt, ami 1994. március 30-án kelt. A szakértő 1994. március 9-én tartott helyszíni szemlét és mintavételezést, a helyszínvázlaton a korábbi feltárásokat megjelölte. A Kisszövetkezet a mintákat megvizsgáltatta, a talajt szabványosan vizsgálták higany és ólom tartalomra és megállapítottak, hogy a vizsgalati eredményeikkel összhangban vannak a korábbi eredmények. Az [REDACTED] értékelésének alapja a Környezetvédelmi Főfelügyelőség 1993. áprilisi ajánlásának megfelelően az un. Holland jegyzék és a Kloke szerinti határérték táblázat. A szakvélemény szerint a szennyezett talaj a vizsgálatokkal elhatárolható, a fúrásos vizsgálatok a mélység növekedésével rohamosan csökkenő szennyeződést mutattak ki, a talajvíz akkori állapotában mar nagy valószínűséggel nem szennyezett. A szakvélemény a területet a Holland jegyzék szerinti „B” osztályba, a Klóké szerinti „2”-es számba (házi- és kiskertek) sorolta, az [REDACTED] al vizsgált szennyezett góciókban vett minták e határértékeket sehol sem haladták meg, ezért a vizsgált talajt nem minősítették veszélyes hulladéknak. Az [REDACTED] kezelendő talajzónákat rajzon jelölte, azok felületét 107,7 m²-ben, a szennyezett talaj térfogatát 54 m³-ben határozta meg, a térfogat számítása során a felszíni 0,5 méteres vastagságot vette figyelembe. E szakvélemény értelmében a helyszínvázlaton megjelölt négy egymástól elkülönülő szennyezett gócióban talajcserés talajmentesítést kell elvégezni, a góciókban legalább 0,5 méteres felszín alatti mélységig kell kitermelni, a kitermelt szennyezett talajt kommunális hulladéklerakó telepen lehet elhelyezni a lerakón belül külön deponálva, de a szennyezett talaj a tárgyi ingatlanon képzett vízszigetelt depóniába is elhelyezhető a Földhivatal értesítése és az elsőfokú környezetvédelmi hatóság jóváhagyása mellett. Pincéről a szakvélemény nem tesz említést.

A II. r. alperes 1994. június 1-től július 6-ig terjedő időben végeztette el a földcserét, a telekről több földet szállíttatott el, mint, amit vissza töltött. A II. r. alperes a szennyezett talaj elhordása után sík, építkezésre alkalmas terepet alakított ki, a munkalatok után a terület talajszintje alacsonyabb lett. A menetleveleket, illetőleg a szennyezett, összesen 54 m³ talajjal kapcsolatos szállítóleveleket, befogadó jegyeket becsatolta a IX. r. alperes jogelődjéhez. A II. r. alperes e tevékenységével kapcsolatban még rendelkezésére állt a fuvardíjról szóló 46.200 Ft és 303.600 Ft összegű számla, egyéb számla már nem lelhető fel. A II. r. alperes a területről 1119,5 tonna anyagot szállíttatott el, és oda csak 47 tonna anyag érkezett.

A IX. r. alperes jogelődje, mint elsőfokú környezetvédelmi hatóság a [REDACTED] dokumentációi

alapján 1994. június 6-án környezetvédelmi szempontból hozzájárult a dokumentációban megjelölt szennyeződések kitermeléséhez, és a kitermelt föld a [REDACTED] részére való átadásához azzal, hogy a kitermelés az átadás-átvétel és a szállítás dokumentációját az ügyletet követő 15 napon belül kérték megküldeni az elsőfokú környezetvédelmi hatóság részére. A hatóság előírta továbbá, hogy a szállítást az adott veszélyes anyagra vonatkozó előírások megtartása mellett úgy kell elvégezni, hogy az a környezetszennyezés lehetőségét kizárja.

A II. rendű alperes 1994. augusztus 29-én a munkálatok elvégzését bejelentette a IX. r. alperes jogelődjénél csatolva a szállítási okmányok másolatát. **Kontroll vizsgálatot a IX. r. alperes nem végezte el (idevonatkozó jogszabályok szerint ez a föld veszélyes hulladéknak minősült abban az időben is).**

A IX. r. alperes jogelődje az 1994. szeptember 21-én kelt a Budapest Főváros XX. kerületi Polgármesteri Hivatalhoz címzett 20.000-3/1994. számú átiratában rögzítette, hogy a benyújtott szállítólevél bizonylatok és dokumentációk alapján megállapítható, hogy a tárgyi területről a szennyezett talaj elszállítása megtörtént, amivel az ingatlanon korábban történt szennyezettséget megszüntette a kérelmező II. rendű alperes. 1994. január 24-én bejegyezték az ingatlan-nyilvántartásba a II. r. alperes tulajdonjogát, és töröltek a Fővárosi XIX., XVIII. és XX. kerületi IKV. kezelői jogát.

Az 1994. december 11-én megtartott népszavazást követően jött létre a III. rendű alperes, Budapest Főváros XXIII. Kerület Soroksár Önkormányzata, a korábbi egységes Budapest XX. Kerület Nyugatszenterzsébet-Soroksár Önkormányzatából kivált, két önálló önkormányzat. A III. r. és a VII. r. alperes 1996. április 24-én megállapodást kötöttek. **E szerződés I. pontjában a szerződő felek rögzítették, hogy mindketten jogutódjai a Szenterzsébet-Soroksár Önkormányzat jogelőd önkormányzatnak.**

A szerződés III. pontja tartalmazta a vagyon felosztásának elveit. A III. r. és a VII. r. alperesek egyetértettek abban, hogy a szerződés 1. és 2. melléklete szerinti határokon belül önkormányzati ingatlanok a közigazgatásilag illetékes önkormányzatok tulajdonát képezik. Ezen ingatlanon fennálló jogosultságuk vagy kötelezettségek az illetékes önkormányzatot illetik, illetve terhelik. A szerződő felek rögzítették, hogy a közöttük fennálló vagyonmegosztás során a területi elv, a lakosságárányos megosztása vagy a vagyonnal, pénzzel való

szembeállítás elvét követték. E megállapodás pénzügyi elszámolás része kiterjedt a közös önkormányzat által a szétválás időpontjáig felvett fejlesztési és felújítási hitelek elszámolására, a közös önkormányzat által a szétválás időpontjáig helyi támogatásra felvett hitelek, továbbá a közös önkormányzat által saját forrásból folyósított támogatások elszámolására, a közös önkormányzattól felvett munkáltatói kölcsönök rendezésére, a köztartozások rendezésére, az adó- és befizetésekre. A megállapodás vagyoni elszámolás részében a szerződő felek tudomásul vették, hogy e szerződés 1. és 2. melléklete szerinti közigazgatási határokon belüli önkormányzati ingatlanok a területiség illetékes önkormányzatok tulajdonába kerültek. Rendelkeztek a felek a szerződésben a két önkormányzat közöstudalomban levő, közigazgatási határon kívül lévő ingatlanok megosztásával kapcsolatban, továbbá kitért a szerződés az ingóságok megosztására is. A megállapodás IV. pontjában a szerződő felek kijelentettek, hogy a szerződésben részletezettekén kívül egymással semmilyen vagyoni követelésük nincs, továbbá megállapodtak abban, hogy egymásnak kölcsönösen megtérítik azokat a pénzügyi követeléseket, melyek pénzügyi bizonylattal alátámaszthatók és jelen megállapodás aláírásakor még nem ismeretesek.

A II. r. alperes 1993. november 30-tól a perbeli ingatlan birtokában volt, vállalkozását szerette volna bővíteni. A II. r. alperes 2004. április 19-én bejelentette a VIII. r. alperes Építési Osztályának, hogy a perbeli ingatlanon levő részben beomlott, romos, dűledező épületeket az ingatlan talajrehabilitációval egy időben elszállította, az ingatlanon semmiféle épület nincs, a telek üres. 2004. április 27-én a VIII. r. alperes Városfejlesztési Osztálya helyszíni szemlét tartott, az erről készült feljegyzésen rögzítették, hogy az ingatlan teljesen üres, a helyszínrajzon, térképmásolaton feltüntetett épületek korábban elbontásra kerültek.

A VIII. r. alperes Városfejlesztési Osztálya 2004. június 7-én a 2004. április 27-én tartott helyszíni szemle, valamint a II. r. alperes nyilatkozata alapján igazolta, hogy az épületeket a talaj rehabilitációjával egy időben a tulajdonos 1994-ben elbontotta, így az ingatlan üres építési telek, azon építmény nem áll. Ezt az igazolást az Illetékhivatalnál történő ügyintézés céljából adta ki.

A II. r. alperes a talajszennyeződés mentesítését követően az ingatlant a résztulajdonában álló [REDACTED] rendelkezésére kívánta bocsátani asztalos és összeszerelő műhely, valamint járműtaroló építése érdekében. A [REDACTED] tervezővel építési engedélyezési terv dokumentációt készíttetett és építési engedély kiadása iránti kérelmet nyújtott be a VIII. r.

alpereshez, aki 1995. március 24-én az építési engedélyt megadta a II. r. alperes részére. Az építési engedélyezési eljárásban sor került a szakhatóságok megkeresésére is, és e körben sem az ANTSZ, sem pedig a IX. r. alperes jogelődje nem jelzett a talajjal kapcsolatban kifogást. A II. r. alperes által tervezett építkezés végül meghiúsult, a II. r. alperes ezt az ingatlant a [REDACTED] felvett kölcsön fedezeteként ajánlotta fel, e körben készült ingatlanforgalmi szakértői vélemény, ami az ingatlannal kapcsolatban semmi rendkívüli körülményt nem rögzített.

A II. r. alperes a 2003. december 5-én kelt adásvételi szerződéssel adta el a Budapest XXIII. kerület, kerület utca 3. szám alatti, a Budapest XXIII. kerület, belterület [REDACTED] i szám alatt felvett 1547 m² alapterületű lakóház, udvar, gazdasági épület megnevezésű ingatlant 24.300.000 Ft vételáron az I. r. alperesnek. A szerződésben a II. r. alperes kötelezettséget vállalt az ingatlan tulajdoni lapjára bejegyzett jelzálogjog tekintetében tehermentesítésre. A szerződés rögzítette, hogy az I. r. alperes a vételár egy részét az [REDACTED] öl felveendő kölcsön összegéből kívánja finanszírozni.

A szerződés szerint az I. r. alperes a vételár teljes kiegyenlítésének napján lep az ingatlan birtokába, ettől kezdődően viseli az ingatlanokkal kapcsolatos terheket és húzza az abból folyó hasznokat. Kijelentette az I. r. alperes azt is, hogy az ingatlant megtekintette, így az ingatlan vételárat állapotához mérten értékarányosnak találta. Rögzítették, hogy az I. r. alperes az ingatlant lakóházak építésének céljából vásárolta meg. A felek a szerződést az Önkormányzat 2003. december 2-án kelt önkormányzati jegyzőkönyv ismeretével kötötték meg azzal, hogy az ingatlan 2 db három lakásos társasház építésére alkalmas.

Az I. r. alperes tulajdonjogát 2004. február 16-án jegyezték be az ingatlan-nyilvántartásba. A VIII. r. alperes Városfejlesztési Osztálya a 2004. június 21-én kelt határozatával az I. r. alperes kérelmére [REDACTED] zi szám alatti, saját tulajdonában álló földrésztelen két darab új, három lakásos lakóépület építésére az építési engedélyt megadta. A határozat indokolása rögzíti, hogy a hatóság 2004. június 21-én tartott helyszíni szemlét, ahol az engedély megtagadására szolgáló tény, körülményt nem észlelt. Az I. r. alperes az ingatlan megvásárlása előtt tudomást szerzett arról, hogy a II. r. alperes a perbeli területen talajrehabilitációt végzett, az okirattal már nem igazolható, hogy ez a tájékoztatás kitért-e arra, hogy veszélyes hulladéktól való mentesítés történt az

ingatlanon a talaj rehabilitáció körében (az önkormányzatnál az iratok fellelhetőek voltak – kötelező megőrzés és speciális nyilvántartás)

Az I. r. alperes ügyvezetője többször eljárta a VIII. r. alperesnél, azonban a talajrehabilitáció részleteiről, okáról nem érdeklődött, ez nem merült fel. Az I. r. alperes a lakóházak építkezésével kapcsolatban a [REDACTED] kötött vállalkozási szerződést, a kivitelező azonban a munka befejezése előtt gazdaságilag ellehetetlenült. Az építkezés során [REDACTED] a felelős műszaki vezető, aki a 2006. szeptember 10-én a 2006. december 4-én és a 2006. december 12-én kelt nyilatkozataiban rögzítette, hogy az építési munka az építési engedélynek, illetve a mellékletet képező és az ahhoz tartozó helyszínrajznak, műszaki terveknek megfelelően készült el, valamennyi érvényben levő műszaki és szakhatósági előírás betartásával.

A VIII. r. alperes Városfejlesztési Osztálya a 2006. december 15-én kelt VIII-1659/4/2006. számú határozatában a perbeli, az I. r. alperes tulajdonában álló földrésztelen egyedi terv felhasználásával épített két három lakásos lakóépület I/1., I/2., I/4., I/5. számú lakására a használatbavételi engedélyt végleges jelleggel megadta. A határozat indokolása szerint a 2006. december 7-én megtartott helyszíni szemle során megállapította, hogy az elvégzett építési munka az építési engedélynek megfelel, az épület rendeltetésszerű és biztonságos használatra alkalmas, a használatbavételi engedély megadása ellen településrendezési, építésrendészeti, közegészségügyi, tűzvédelmi és egyéb szempontból kifogás nem merült fel.

A VIII. r. alperes ezt követően adta meg külön határozatában a használatbavételi engedélyt végleges jelleggel a I/3. és I/6. lakásokra is (VIII. r. alperest, *akinek irattárában a perbeli ingatlannal kapcsolatos korábbi dokumentációk rendelkezésre álltak és kellő körültekintés mellett, mint engedélyező hatóságot fokozott eljárási kötelezettség a 47/1997 (XII.29) KTM rend. és annak 2. sz. mellékletének III. 2.d. pontja szerint, figyelemmel a 45/2005 (X.21.) EüM-FVM-GKM-IHM-Kv-VM-NKÖM-TM együttes rendelet 22. § (1) bek.-re. A Budapest Főváros Kormányhivatalának 2011. január 18. napján kelt 50-BP-182/4/2011. sz. határozatának 2. oldalán a Budapest Főváros Kormányhivatal megállapította, hogy osztja az önkormányzat jegyzőjének azon álláspontját, hogy az elsőfokú építésügyi hatóság a hatályos jogszabályok szerint nem hívhatta fel az építtetőt az „építési hulladék nyilvántartó lap” benyújtására. Azonban a használatbavételi engedély kiadásakor 2006. december 7-én és*

2006. december 15-én jogsértően mellőzte az ENGR.2. sz. melléklet szerinti környezetvédelmi szakhatósági megkeresést, mellyel eljárásjogi szabálysértést követett el.)

2006. december 8-án kötött adásvételi szerződést az I. r. alperes az I. és a II. r. felperessel (egymás között 1/2-ed – 1/2-ed arányban) a perbeli ingatlanon felépített társasház a Budapest [REDACTED] helyrajzi számú társasházi lakás tekintetében 20.900.000 Ft vételáron. Az adásvételi szerződés rögzítette, hogy a vevők a vételárból 9.900.000 Ft-ot a X. r. alperestől felveendő hitelből, illetve 1.500.000 Ft vissza nem térítendő lakáscélú állami támogatásból fizetnek meg az eladó részére.

A IV. r. és V. r. alperesek (egymás között 1/2-ed – 1/2-ed arányban) 2006. október 20-án vásároltak meg az I. r. alperestől [REDACTED] helyrajzi számon nyilvántartott ingatlant 20.500.000 Ft vételáron. Az adásvételi szerződés rögzítette, hogy a vevők a teljes vételárat megfizették az adásvételi szerződés napján az eladó részére.

A VI. és VII. r. felperesek (egymás között 1/2-ed – 1/2-ed arányban) 2007. január 5-én vásároltak meg az I. r. alperestől a [REDACTED] szám alatti ingatlant 20.500.000 Ft vételáron azzal, hogy a vételárból 15.000.000 Ft-ot 2007. január 15-ig megfizetnek az eladó részére.

A VIII. r. felperes 2007. április 11-én vásárolta meg az I. r. alperestől a [REDACTED] [REDACTED] t felvett lakásingatlant 19.800.000 Ft-ért. Az adásvételi szerződés szerint 2007. június 30-ig vállalt a már megfizetett vételárreszen felül a VIII. r. alperes 12.000.000 Ft-ot megfizetni az eladó részére, míg a fennmaradó 2.400.000 Ft-ot a szociálpolitikai támogatásból kívánt kiegyenlíteni, további 3.400.000 Ft-ot pedig pénzintézeti kölcsönből finanszírozott.

A IX. r. és a X. r. felperesek 2006. december 8-án vásárolták meg az I. r. alperestől a [REDACTED] [REDACTED] ingatlant 21.500.000 Ft vételáron. A vételárból 2.400.000 Ft-ot hitelből, 2.400.000 Ft-ot pedig szociálpolitikai kedvezmény igénybevételével teljesítették. Az ingatlan 2/3-ad arányban került a IX. r., 1/3-ad arányban pedig a X. r. felperes tulajdonába.

A IV. r. alperes a VIII. r. felperessel kötött lakás támogatásra vonatkozó kedvezmény tekintetében jelzálogszerződést, a jelzálogjog 2.400.000 Ft erejéig került bejegyzésre. A IV. r. alperes a IX. és a X. r. felperesekkel kötött lakástámogatásra vonatkozó kedvezmény tekintetében jelzálog szerződést, a jelzálogjog 2.400.000 és 1.400.000 Ft erejéig került bejegyzésre.

A jelzáloghitelek jelenleg is fennállnak és az Indítványozók törlesztik a hiteleket úgy, hogy az ingatlanban senki nem lakik és lakhatásukat saját erőből kellett megoldaniuk óriási terhek mellett.

A felperesek az adásvételi szerződések alapján az ingatlanban laktak a birtokba lépéstől kezdődően, majd 2010. június 18-án a IX. és X. r. felperesek tulajdonát képező 6. számú albetétben több robbanás következett be a lakás alatt és a bejárati ajtó előtt. A robbanás megismétlődött 2010. június 21-én is. A robbanások következtében a két szélső lakás a VIII. r. felperes, valamint a IX. és a X. r. felperes tulajdonában álló több kiskorú gyerekekkel közösen használt lakás megsérült, emiatt a IX. és a X. r. felperesek családja az ingatlanból kiköltözni kényszerült.

A VIII. r. alperes Műszaki Osztálya a 2010. június 21-én kelt VIII-26918/5/2010. számú határozatában egyetemlegesen kötelezte a IX. és a X. r. felperest, hogy a **tulajdonukat képező földszint 6. számú lakás életveszélyes állapotát szüntessék meg.** Továbbá egyetemlegesen kötelezte az ingatlan tulajdonosait, hogy az életveszélyes állapot végleges megszüntetése érdekében **szakértői véleményt készíttessenek, amely alapján a szükséges munkák köre megállapításra és elvégzésre kerülhet.**

A szakvéleményt a határozat kézhezvételét követően 10 napon belül készíttessék el, és azt a VIII. r. alpereshez soron kívül nyújtsák be. A hiányosságok megszüntetéséig a VIII. r. alperes a földszint 6. számú lakás használatát megtiltotta. A határozat indokolása rögzíti, hogy a VIII. r. alperes 2010. június 21-én 9 óra 30 perckor helyszíni szemlét tartott, megállapítottak, hogy a földszint 6. számú lakás bejárati ajtaja előtt a föld beszakadt és az épület alatt üreg keletkezett. Az épületen belül a bejárati ajtó felső részén repedés és a lakáson belül is több repedés látható, a nappaliban levő parketta burkolat több helyen megsüllyedt. Az önkormányzat által felkért [REDACTED] statikus szakértő 2010. június 21-én 14 órakor tekintette meg a helyszínt. Megállapította, hogy az épület alapvető szerkezete akkor nem

életveszélyes, de a lakás belső aljzata alatt feltehetően üreg van, és ez a lakás használatát életveszélyessé teszi. A lakás nem használható a padló alatti üregelődés feltárásáig, a bejárat előtti beszakadást javasolta további feltárásokra felhasználni.

A robbanásokat követően a Fővárosi Tűzoltó Parancsnokság által felvett mentési adatlap szerint az esemény további intézkedést nem igényelt.

A Fővárosi Polgárvédelmi Igazgatóság Veszélyhelyzeti Szolgálat 2010. június 21-ei jelentése szerint a szélső lakásban a keletkezett árokban **méréseket végeztek, de veszélyes anyag jelenléte nem volt kimutatható (érthetetlen).**

A VIII. r. alperes Műszaki Osztálya 2010. július 20-án a 22. számú határozatával a VIII-26918/5/2010. számú 2010. június 21-én kelt határozatát kiegészítette azzal, hogy kötelezte a földszint 5. számú lakás tulajdonosát e lakás életveszélyes állapotának megszüntetésére, a feltárások befejezéséig, illetve a szennyezett falak eltávolításáig, megtisztításáig a földszint 5. számú lakás használatát megtiltotta.

A felperesek a VIII. r. alperes előírása alapján a robbanás okainak megállapítására, az életveszélyes állapot végleges megszüntetésé érdekében megbízták [REDACTED] híd- és alagútépítő mérnököt, tartószerkezeti szakértőt, agrotechnikai tervezőt szakértői vélemény elkészítésére.

[REDACTED] szakértő a helyszíni szemlén szerzett információk alapján rögzítette, hogy 40-50 éve a környéken élő lakók tudomása szerint volt egy pince az épület alatt, és egy vegyipari műhely vagy üzem működött ezen a területen. A feltárás során a szakértő megtalálta a pince falait, a lejárat lépcső néhány lépcsőfokát és a lépcsőt tartó falakat, továbbá a korábban itt állt épület utcai főfalának az alaptestét is. A konyha, az előszoba és a WC elbontása, a padozat felszedése után megtalálta a pince három falazott falát az épület előtti falszakaszokkal és a kerítés alatti negyedik fallal. Így a pince mind a négy határoló falát feltárták, ezzel a pince létét igazolták.

Ezt követően vette kezdetét a kiüregelődés feltárása. Elsődleges cél a vegyszeres talaj veszélyességének, szennyezettségének, a robbanást kiváltó vegyszernek a megállapítása volt.

A talaj szennyezettségéhez a korábbi [REDACTED] által készített szakértői vélemények adtak támpontot, azok nehézfém szennyeződésről beszéltek. [REDACTED] szakértő a feltárás különböző szakaszaiban vett talajmintát, és nehézfém szennyezettségre vizsgáltatta. A laboratóriumi eredmények arra utaltak, hogy nehézfém szennyezettség nem áll fenn, a mért értékek a megengedett határon belül voltak.

A szakértő robbanás veszélyes vegyületeket nem tudott kimutatni, de olyan vegyületek létét kimutatta a pincei feltöltésből vett mintából, amelyek mérgezőek, illetve rákkeltőek. Két helyszíni bejárás adatai alapján a szakértő **az előzetes szakértői véleményében rögzítette, hogy az ingatlanon vegyészeti üzem működött, annak a tulajdonosa betegségben elhunyt, a vegyészeti üzem egy ideig üresen állt, utána már vegyészeti üzemként azt nem tudtak üzembe helyezni a lakók tiltakozása miatt.**

A geotechnikai szakvélemény készítése során nehézfémeket mutattak ki a talajban. A felperesek az özönvízszerű esőben észlelték a robbanásokat, karbamid és szúrós szagokat észleltek. [REDACTED] szakértő a helyszínen vett minták vizsgálatára bevonta a [REDACTED]

A [REDACTED] 2010 szeptemberében kelt jelentésében rögzítette, hogy a földszint 6. számú lakás alatt feltárt területéről vett minták vizsgálatára került sor, 2010. augusztus 11-én és 12-én felszín alatti vízminta-vételek és fúrásos talajminta-vételek történtek a társasház körüli kert területén.

A minták elemzése után a földszint 6. számú lakásban feltárt területen vett mintákban robbanószer és katalizátor a robbanás következtében szétszórt maradványait (pikrinsav, nitrát) azonosították. E két anyag együttes jelenléte okozhatta a robbanást. A feltárt pincében lévő anyag veszélyes anyagnak minősül. A fúratokból származó anyagminták határérték feletti koncentrációban, erősen rákkeltő, policiklusos aromás szénhidrogéneket (PAH), klórfenolokat és dioxinokat tartalmaztak. A társasház udvarán lévő öntözésre használt kútból származó felszín alatti víz mintákban növényvédőszer maradványt azonosítottak. A társasház környékén végzett fúrás mintákból származó talajmintákban fél-másfél méter mélység tartományban több fúratban mértek szennyezettségi határérték fölötti, erősen rákkeltő klór fenolokat és dioxinokat.

A jelentés összefoglalása szerint a szennyezettség miatt kockázatos a területen bármilyen felszínközeli földmunka végzése, nem zárható ki, hogy az épületek alatti területek is ugyanolyan szennyezettek, mint a felrobbant lakás alatti. Valószínűsíthető, hogy egy-két és fél méter mélységtartományban a teljes terület, beleértve az épület alatti területet is erősen rákkeltő, négy és több gyűrűs policiklusos aromás szénhidrogénekkel szennyezett. A jelentés leírta, hogy a klór fenolokat fa konzerválásra használták, kereskedelmi neve xylamon, xyladekor, amelyeket rákkeltő hatásuk miatt betiltottak.

A klór fenolok előállításakor melléktermékként keletkeznek a klór fenoloknál toxikusabb dioxinok. A jelentés megállapította, hogy PAH komponensek aránya égésre vagy égetési salakra jellemző, horizontális és vertikális kiterjedtségű feltöltésre utal. A pikrinsav – robbanóanyag – forrása évtizedekre vezethető vissza, lehet a telephelyen történő házi vagy üzemi gyártás eredménye vagy **legálisan/illegálisan behozták a területre. A növényvédő szerek jelenléte túlzott mértékű felhasználás vagy szabálytalan tárolás eredménye.**

2010. október 18-án készítette el a laboranalitikára alapozott, előzetes környezet állapotfelmérésről szóló szakértői véleményét [redacted] környezetvédelmi igazságügyi szakértő a [redacted] mű lakó ingatlanával kapcsolatban. A szakértői vélemény alapján megalapozott a [redacted] jelentése, miszerint súlyos mértékű környezetszennyezés található a társasház területen. **A terület környezeti állapota és a lakófunkció összeegyeztethetetlen, tekintettel a súlyos határérték túllépésből eredő egészségkárosodás kockázataira.** A szakértő megítélése szerint a feltárt pincében lévő veszélyes anyagot ki kell termelni és elszállítani, gondoskodni kell továbbá a megfelelő ártalmatlanításáról, mivel egészségkárosodás közvetlen veszélye áll fenn. **A szakértő kizárta az ingatlan jelenlegi tulajdonosainak felelősséget a veszélyes hulladékok keletkezésével, elhelyezésével kapcsolatban. Rögzítette, hogy a szennyezés kémiai összetétele alapján olyan vegyipari tevékenységet feltételez, amelyek megfelelő vegyipari infrastruktúrával, csak hatósági engedélyek birtokában és folyamatos ellenőrzés mellett folytathattak volna.**

[redacted] 2010. november 15-én készítette el végleges építésügyi szakértői véleményét, ebben elemezte a [redacted] jelentését és a környezetvédelmi szakértő véleményét is a saját maga által tartott helyszíni szemle és a birtokába jutott, az ingatlannal kapcsolatos információk mellett. **A szakértő véleménye szerint a probléma gyökere az, hogy az 1988-**

ban keletkezett FTV szakértői vizsgálat csak nehéz fémekre korlátozódott, holott a szerves vegyületekkel való szennyezettség mar akkor is fennállt. A szakértői vélemény utalt arra is, hogy a [REDACTED] sgálati jegyzőkönyve nehézfémek vizsgálatára vonatkozott.

Elemezte az [REDACTED] véleményét is, amely szintén csak nehézfém szennyezettségre gondolt. [REDACTED] rő leírta, hogy amikor a II. r. alperes bejelentette a talajmentesítés megtörténtét és csatolta dokumentumait, a talajszennyezettség felszámolását a IX. r. alperes jogelődje a II. r. alperes által benyújtott bizonylatok és dokumentációk alapján állapította meg, **sem helyszíni szemlét, sem ellenőrző laborvizsgálatokat nem végeztek.**

A kémiai analízisek és a környezetvédelmi szakértői vélemény alapján a telek környezeti állapota és a lakófunkció összeegyeztethetetlen, a telken emberi egészségre veszélyes és robbanás kiváltására alkalmas anyagok találhatók. Fennáll a veszélye annak, hogy a talajban található robbanás kiváltására alkalmas vegyületek mindenféle előjel nélkül felrobbannak, kárt okoznak. Fennáll a veszélye a vertikális és horizontális terjedésének is.

A felperesek a szakértői vizsgálat során a perbeli ingatlan előéletével kapcsolatos iratok beszerzése és a szakvélemény alapján szembesültek azzal, hogy az ingatlanon korábban milyen tevékenységet végeztek, ezzel összefüggésben milyen szennyezettség keletkezett valószínűleg, melynek pontos mértékét ekkor még senki nem tudta.

2010. novemberében készült [REDACTED] le szakvéleményt egyetlen egy érintett hatóság sem fogadta el, amit bizonyít az a tény is, hogy a szakvélemény elkészülte után az egyes érintett hatóságok még az egyes felpereseket akarták a helyreállításra kötelezni, továbbá ezen szakvélemény elkészülte után nagyon sokáig az épületek lebontása szóba sem került. Ezt támasztja alá a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 2011.06.27. napján kelt KTVF:8247-6/2011. sz. határozatának 3. oldal III.3. pontja szerint „a beavatkozási terv lehetőség szerint olyan beavatkozási változásokat, helyreállítási intézkedés tervezeteket kell tartalmazzon, amelyek megvalósítása nem lehetetleníti el a szennyezett területen lévő lakóépületek fennmaradását.” A III./5. pont szerint a beavatkozási terv benyújtásának határideje: 2011.10.30. A határozat indokolása nem jogerősen rögzítette, hogy a kármentesítés kötelezettje a Közép-Duna-völgyi

Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság. A Felügyelőség a kötelezettet további tényfeltárássra kötelezte. **Ez a helyzet csak a Közép-Duna-völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 2014.07.09. napján kelt KTF:4882-16/2014. sz. határozatával változott meg, mivel a hatóság rögzítette, hogy a kötelezett akképpen végzi majd el a környezeti kármentesítést, hogy a tulajdonukat képző lakóépületeket le fogják bontani.**

E körben meg kell jegyezni azt is, hogy IX. r. alperes 2014. november 25-én beadott előkészítő iratában a szakértői vélemények ellenére is arra hivatkozott, hogy a felperesek nehézfém szennyezettségre vonatkozó előadásaik megalapozatlanok.

Az érintett ingatlan kármentesítése a fentiek ellenére a mai napig el sem kezdődött, sőt a környezetszennyezés teljes vertikális és horizontális kiterjedése még mindig nem nyert megállapítást, így nem lehet kizárni a szomszédos ingatlanok érintettségét sem.

III/2. AZ ÍTÉLETEK ALAPTÖRVÉNY-ELLENESSÉGE

1. Indítványozók előadják a Tisztelt Alkotmánybíróság részére, hogy Magyarország Alaptörvényének Szabadság és Felelősség fejezete **VI. cikk (1) bekezdése** alapján: „*(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.*”

Magyarország Alaptörvényének Szabadság és Felelősség fejezete **XV. cikk (1) bekezdése** alapján: „*(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.*”

Magyarország Alaptörvényének Szabadság és Felelősség fejezete **XX. cikk (1) bekezdése** alapján: „*(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.*”

Magyarország Alaptörvényének Szabadság és Felelősség fejezete **XXI. cikk (1) és (2) bekezdése** alapján:

(1) Magyarország elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

(2) Aki a környezetben kárt okoz, köteles azt - törvényben meghatározottak szerint - helyreállítani vagy a helyreállítás költségét viselni.

Magyarország Alaptörvényének Szabadság és Felelősség fejezete **XXVIII. cikk (1) bekezdése** alapján:

„(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

Magyarország Alaptörvényének Állam fejezete **28. cikke** alapján:

„A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

2.1 Fővárosi Ítéltábla 4.Pf.20.607/2021/6 sz. ítélet [23] pontjában rögzítette, hogy *„teljes mértékben osztja az elsőfokú bíróság álláspontját a VII. r. alperes kártérítési felelősségével kapcsolatban, azt megismételni nem kívánja.”*

A Fővárosi Törvényszék a **71.P.24.412/2015/216. sz. rész- és közbenső ítéletének [94]-[97] pontjában** megállapította, hogy *„Az el nem évült felperesi követelésnek jogalapja nincs a VII. r. alperes szemben. A VII. r. alperes helyesen hivatkozott arra, hogy az adásvételi szerződésben jogelődje teljeskörűen [sic] tájékoztatta a II. r. alperest mint vevőt a környezetvédelmi követelményekről, valamint a vevő tulajdonjogának bejegyzését szigorú feltételekhez kötötte: a talajszennyeződésről szakvélemény elkészíttetése, és az illetékes környezetvédelmi hatósággal történő jóváhagyatása, talajszennyezés-mentesítés elvégzése, és annak az illetékes környezetvédelmi hatósággal történő igazoltatása. A felperesek nem jelölték meg, a VII. r. alperes az 56/1981. (XI.18.) MT rendelet alapján milyen kötelezettséget sértett meg, a környezetszennyezéssel kapcsolatosan vállalt szerződéses kötelezettségek alapján pedig a vevőnek volt eljárási kötelezettsége, amellyel kapcsolatosan sem további tájékoztatási, sem ellenőrzési feladata a VII. r. alperesnek nem volt a környezetvédelmi felügyelőség felé, az eljárásnak nem volt alanya a VII. r. alperes. A VII. r. alperes az ingatlant érintően közigazgatásilag nem illetékes, az ingatlanon keletkezett kárért felelőssé nem tehető [Ptk. 99.§]. Irreleváns körülmény az, hogy jogelődje alkalmazottjai hogyan próbáltak az ingatlant a*

szennyezéstől mentesíteni, az adásvételi szerződésben előírt kötelezettségekkel a vevő a tehermentesítés kötelezettségét is vállalta.”

A fentiekkel szemben a periratokból megállapítható, hogy a VII. r. alperes és jogelődje, a Budapest XX. kerületi Tanács volt illetékes közigazgatásilag, hiszen a régi Ötv 103. §-a alapján a megszűnő tanács és szerveinek jogutódja a helyi önkormányzat. A perrel érintett ingatlan kezelését a rendszerváltásig a VII. r. alperes jogelődje végezte, ezt követően a jogszabályi rendelkezés alapján a VII. r. alperes tulajdonjogot szerzett a perbeli ingatlan tekintetében. Mindezek alapján megállapítható, hogy az eljáró bíróság a VII. r. alperes kárfelelősségét több szempontból is elmulasztották vizsgálni: egyrészt a jogelődje által végzett ingatlankezelői tevékenység körében fennálló kárfelelősség, másrészt később a VII. r. alperest, mint tulajdonost terhelő kárfelelősség, harmadrészt, mint az állam decentralizált helyi szervét terhelő objektív intézményvédelmi kötelezettség megszegése miatt kárfelelősség vonatkozásában.

Az 5/2022 (IV.14.) AB határozat [68] pontja is rögzítette, hogy 1967.07.14, napjától kezdődően a Budapest XX. Kerületi Tanács VB Házkezelései Igazgatóság a jogelődje a Budapesti XIX., XVIII., XX. Kerületi Ingatlankezelő vállalatnak, amely vállalat 1996. március 8. napján szűnt meg jogutód nélkül.

A [71] pontban kifejtésre került, hogy a rendszerváltás előtti időszakra vonatkozóan a kezelői jog sajátos természetét az Alkotmánybíróság korábban már számos határozatában vizsgálta. Az Alkotmánybíróság értelmezéséből, az állami tulajdon egységességéből és oszthatatlanságából éppen az következik, hogy a szabályozás *„a tulajdonos felelőssége mellett (és nem pedig ahelyett) megteremtette a kezelő felelősségét is.”*

Ezzel szemben az eljáró bíróságok a VII. r. alperes kezelői státuszából fakadó kárfelelősségét vizsgálata nélkül állapították meg, hogy a perbeli ingatlan tekintetében bekövetkezett kárért felelőssé nem tehető. **Álláspontunk szerint az eljáró bíróság implicit módon kizárták a VII. r. alperes és jogelődjének a tulajdonosi és kezelői státuszán alapuló felelősségének vizsgálatát.**

Ez a jogértelmezés az állami tulajdon egységességének és oszthatatlanságának, valamint a kezelői jog alkotmányos tartalmának a lényegével ellentétes, azonban az

Alkotmánybíróság által lefektetett alkotmányos értelmezéstől való eltérés okát az eljáró bíróságok nem jelölték meg.

Sérti továbbá az Alaptörvény XXI. cikke szerinti egészséghez környezethez való jogot, valamint az Alaptörvény XVIII. cikk (1) bekezdését a hivatkozott ítéletek azon jogértelmezése, hogy a VII. r. alperes jogelődjeinek alkalmazottai által, aktív magatartással okozott környezetszennyező tevékenység irreleváns körülmény, továbbá azon megállapítása is sérti a fentebb hivatkozott alapvető jogokat, hogy VII. r. alperes tevékenysége során a rendeletben körülírt veszélyes hulladék nem keletkezett, ezáltal annak ártalmatlanítására sem kerülhetett sor. Ezen megállapítások az Indítványozók álláspontja szerint kiüresítik az egészséges környezethez való jogot.

Az Indítványozók keresetükben és a fellebbezésükben is hivatkozunk arra, hogy a VII. r. alperes által megkötött szerződés az 1976. évi II. tv. megkerülésére irányult. Ez a másodfokú bíróság szerint nem nyert bizonyítást. Megítélésük szerint az ügy összes körülményét figyelembe véve, az egyes körülmények éppen az általunk hivatkozott semmisségi okot támasztja alá, így különösen azt, hogy egy tanácsnak nincs pénzügyi fedezete a környezetmentesítésre 1987-ben, majd 1993-ban a környezetmentesítés összecszerűsége 1.800.000,- Ft-ban állapítható meg (forgalmi érték – vételár összege).

A fenti bírói megállapítás több szempontból is iratellenes az alábbiak miatt:

- az 1994. március 30. napján kelt talajvizsgálati szakvélemény rögzítette, hogy vegyi anyagokat tartalmazó hordókat borítottak ki a VII. r. alperes jogelődjének alkalmazottai, tűzveszélyes vegyi hordók tartalma álláspontunk szerint nem lehet más, mint veszélyes hulladék, mint ahogy a kiborítást követő vegyi tűz is ezt támasztja alá.
- A Fővárosi XX. kerületi Tanács VB Műszaki Osztályának 1987.02.10-én kelt átirata rögzítette, hogy „a kiürítéshez az Igazgatási Osztály segítséget biztosít, ennek azonban a pénzügyi kihatásait nem tudja vállalni, továbbá jelezni kívánjuk, hogy a területen nagy mennyiségű mérgező és robbanó vegyület található”.

Az eljáró bíróság a VII. r. alperes kárfelelősségével kapcsolatban azért is alaptörvény-ellenes, mert perirat van arra (XX. kerületi tanács VB 1981.01.14-én kelt pályázati hirdetménye), hogy a VII. r. alperes jogelődje továbbra is engedélyezni akarta a vegyipari tevékenység

folytatását, ezáltal nem tett eleget az objektív intézményvédelmi kötelezettségének, továbbá az Ékv. 3. §-án alapuló környezet védelem előmozdítására vonatkozó kötelezettségének, azonban ezek vizsgálatát az eljáró bíróságok elmulasztották. Indítványozók megítélése szerint ennek a vizsgálatára különös a felülvizsgálati eljárásban lett volna indokolt, hiszen a Kúria tudomással bírt az újabb alkotmánybírósági határozatról és az ott lefektetett alkotmányossági értelmezésekről és mércékről.

Azonban eljáró bíróság az Alkotmánybíróság fentebb kifejtett értelmezéseit teljesen figyelmen kívül hagyva állapították meg, hogy a VII. r. alperesnek nem áll fenn kárfelelőssége, továbbá kezelői és tulajdonosi státusza tekintetében implicité kizárta a felelősség vizsgálatát, hiszen azzal nem is foglalkozott azon jogi indok alapján, hogy a kezelő végelszámolással megszűnt.

E körben különösen figyelembe kell venni az 5/2022 (IV.14.) AB határozat [78] pontját, amely rögzítette, hogy „Peradat, hogy a kérdéses ingatlan [redacted] vegyipari tevékenységével kapcsolatosan már 1955-től kezdődően folyamatosan panaszbejelentések érkeztek a Kerületi Tanács Végrehajtó Bizottságához a szomszédoktól”.

Tehát VII. r. alperes jogelődje a környezetszennyezésről folyamatosan tudomással bírt, azonban az ellen semmilyen intézkedést nem tett (sőt, [redacted] alála után további vegyipari tevékenységet kívánt az ingatlanon végeztetni, de szerencsére erre nem volt jelentkező).

A Határozat [82] pontja megállapította, hogy „...az Ekv. rendelkezéseiből, különösen a 3. §-ból adódóan többletkötelezettség, nevezetesen a környezet védelmére vonatkozó szabályok betartatásának kötelezettsége is terhelte. Ilyen...többletkötelezettségnek tekinthető például az Ekv. 38. § (1) bekezdése, mely kifejezetten azt rögzítette, hogy „[t]elepülési környezetben csak olyan üzem, létesítmény építhető vagy tartható fenn, illetőleg olyan tevékenység folytatható, amely a lakosság életfeltételeit károsan nem befolyásolja”.

Álláspontunk szerint az Alkotmánybíróságnak az állam vonatkozásában tett megállapításai, az VII. r. alperes és jogelődje vonatkozásában is irányadónak kell tekinteni, hiszen a VII. r. alperes és jogelődje is közjogi szereplő.

Az 5/2022 (IV.14) AB határozat [88] pontjában megállapítást nyert, hogy „már az Ekv. is egyértelműen rögzítette az állami szervek és vállalatok számára is az emberi környezet védelmét szolgáló szabályok megtartásának és megtartatásának kötelezettségét (3. §), továbbá ugyanezen törvény kifejezetten megteremtette a környezet szennyeződése miatti felelősség szabályait (46. §), visszautalva a régi Ptk. rendelkezéseire. Ezen rendelkezések alkotmányjogi értelemben közvetlenül az akkor hatályos Alkotmány 57. § (1) és (2) bekezdéseire vezethetők vissza. Az a bírói jogértelmezés, mely a fentiek ellenére nem tartja vizsgálhatónak az állam, mint tulajdonos, illetőleg egyben az állam, mint a közhatalom gyakorlója környezet védelmére vonatkozó szabályok betartására és betartatására vonatkozó, jogszabályokban is kifejezetten nevesített kötelezettsége elmulasztása miatti felelősségét, az Alaptörvény XXI. cikke szerinti egészséges környezethez való jog lényegi tartalmát üresíti ki. Annál is inkább igaz ez, mert az Alkotmánybíróság az egészséges környezethez való joggal összefüggésben kifejezetten és következetesen azt hangsúlyozza, hogy az „az élethez való jog objektív, intézményvédelmi oldalának része, amely az emberi élet természeti alapjainak fenntartására vonatkozó állami köteletséget külön alkotmányos jogként nevesíti” (először: 48/1998. (XI. 23.) AB határozat, ABH 1998, 333, 343; az Alaptörvény hatályba lépését követően ezzel egyezően: 16/2016. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [85]; ezt követően például: 17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [83]). Az egészséges környezethez való jog egyszerre jeleníti meg az alanyi alapjogot (melynek alanya mindenki) és az állam objektív intézményvédelmi kötelezettségét. Az államnak éppen ezért különös gondossággal kell eljárnia a környezet védelmére vonatkozó szabályozás megalkotása, betartása és betartatása során, melyet az egyének az állammal szemben az Alaptörvény XXI. cikkéből fakadóan számon is kérhetnek.”

Az 5/2022 (IV.14) AB határozat [89] pontjában „Nyilvánvalóan ellentétes az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdése szerinti egészséges környezethez való jog [és jelen esetben egyben a korábban hatályos Alkotmány 57. § (1) és (2) bekezdése] lényegi tartalmával az a jogértelmezés, mely kizárja a környezetszennyező magatartás esetén azon szereplő (jelen esetben a IV. rendű alperes Magyar Állam) felelősségét, akit a jogszabályok mind közjogi szereplőként, mind pedig tulajdonosként köteleznek a környezet védelmére vonatkozó szabályok betartására és betartatására”

Megítélésünk szerint a fenti megállapítások a VII.r., VIII. r. és IX. r. alperesre vonatkozik, figyelemmel arra, hogy állami szervek ill. közjogi szereplők.

A másodfokú ítélet [24] pontjában megállapította, hogy a **VII. rendű alperes tevékenysége során az 56/1981 (XI.18) Mt. rendeletben körülírt veszélyes hulladék nem keletkezett, ezáltal annak ártalmatlanítására sem kerülhetett sor, így a rendelet hatálya nem terjedt ki a VII. rendű alperesre.**

Ez a megállapítás szintén iratellenes, hiszen a fentebb említettek szerint VII. r. alperes emberei útján környezetszennyező anyagokat borított ki az ingatlanon. Ez az ingatlanon lévő talaj vegyi szennyezettségét okozta, hiszen ha egy veszélyes hulladéknak minősülő vegyi anyagot a talajra öntenek ki, azzal az érintett talajmennyiség is veszélyes hulladékká válik

A Ptk. 99. §-a alapján a tulajdonos viseli a dologgal járó terheket és a dologban beállott azt a kárt, amelynek megtérítésére senkit sem lehet kötelezni.

 árával az ingatlan tényleges birtoka és használata a VII. r. alperes (jogelődjére) szállt vissza. Mivel a vegyszerhordók kiborítására már ebben az időpontban került sor, ezért a VII. r. alperest terhelte korábban is (ingatlannal kapcsolatos ellenőrző tevékenység, környezetvédelem, iratmegőrzési kötelezettség) az iratmegőrzési kötelezettség a termelő és a használó hiányában a környezetvédelmi károk elhárításának objektív felelőssége.

Álláspontunk szerint tehát a VII. r. alperes eljárása súlyosan jogsértő, hanyag és károkozó volt. Megítélésünk szerint a VII. r. alperes magatartása sértették nemcsak az 1976. évi II. tv. 3. §, 4.§, 15. §. és 43. §-ait, hanem az 56/1981. (11.18) MT rendelet lentebb részletezett rendelkezéseit, valamint a Ptk. 99. §-át is. Ezeknek a jogszabályoknak a vizsgálatát az 5/2022 (IV.14.) AB határozatban kifejtett alkotmányjogi értelmezésekkel összhangban kellett volna megejteni, azonban Indítványozók álláspontja szerint az eljáró bíróságok azoktól kifejezetten eltértek és az eltérés okára semmilyen magyarázatot nem adtak.

2.2. Indítványozók álláspontja szerint a Fővárosi Törvényszék rész- és közbenső ítélete, Fővárosi Ítéltábla ítélete és a Kúria részitélete sérti az Alaptörvény XV. cikkét és az Alaptörvény XXVIII. cikkét, valamint a Kúria jogalkalmazása ellentétes az Alaptörvény 28. cikkével is.

Az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozatában foglaltaknak megfelelően „a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembe vételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.

A 3157/2020. (V.21.) AB határozat 49. pontjában elvi érveléssel rögzítette az Alkotmánybíróság, hogy „az eljárási szabálysértések alaptörvény-ellenességének vizsgálatánál Alkotmánybíróság megítélése szerint döntő szempont, hogy az eljárási szabálysértés és anyagi jog téves többszöri alkalmazása kihat-e az ügy érdemére. Az Alkotmánybíróság egyrészt figyelembe veszi, hogy az eljárási szabálysértés megváltoztatja-e az ügy kimenetelét. Másrészt, a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog alapján az egyes eljárási garanciák olyan értéket jelentenek, amelyek megszegése vagy be nem tartása kihat az ügy érdemére, az ügy kimenetelétől függetlenül; a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog sérelme úgy is bekövetkezhet, hogy nem áll fenn oksági kapcsolat a lényeges eljárási szabálysértés és az ügy konkrét kimenetele között, azonban a felek jogainak érvényesíthetősége olyan sérelmet szenved, amely az eljárás egészét és körülményeit figyelembe véve eléri az alaptörvény-ellenesség szintjét (vö. mutatis mutandis, 3311/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [34]).”

Indítványozók álláspontja szerint sérti a tisztességes eljáráshoz való jogukat az is, hogy több mint 8 évnyi elsőfokú eljárás, két ideiglenes intézkedés (majd azok hatályon kívül helyezése) után sem a Fővárosi Ítéletábrla, sem a Kúria nem vette figyelembe azon bizonyítékot, amelyet 1987-es szakvélemény, és az azt követő 1994. március 30. napján kelt talajvizsgálati szakvélemény [REDACTED] 1. oldala rögzíti, hogy az akkori tanácsai szervek képviselői a helyszínre látogatva mentesítették az ott talált vegyi anyagokat tartalmazó hordókat azzal, hogy tartalmukat földre borogatták. Sérti a törvény előtti egyenlőséget, az emberi méltóságot és a tisztességes eljáráshoz való jogot az, hogy a hasonló környezetszennyezési ügyben (Azbeszt-ügy) a Kúria maga állapította meg, hogy „a felróhatóság vizsgálata körében nem hagyható figyelmen kívül, hogy 1975-től már volt olyan jogszabály, amely az azbesztet rákkeltő anyagként tüntette fel, továbbá, hogy a perbeli időszakban az állami tulajdon dominanciája érvényesült, ezért az állam magatartásának

megítélésénél a közjogi szerepét is értékelni kell.” (Kúria tájékoztató - Pfv.I.20.474/2018. ügyben hozott döntésről).

Az ingatlan tulajdonosa az érintett időszakban a Magyar Állam volt, kezelője pedig a VII. r. alperes jogelődje. Erre tekintettel a VII. r. alperesnek kötelessége lett volna ellenőrizni azt, hogy a súlyosan mérgező vegyi anyagok nem okoznak környezetszennyezést, különös tekintettel arra, hogy – ahogyan azt az 5/2022 (IV.14.) AB határozat [76] bekezdése is megállapítja - perirat volt arra, hogy a VII. r. alepres jogelődjéhez 1955-től kezdődően már folyamatosan érkeznek panaszbejelentések. Tehát a VII. r. alperesi jogelőd, mint kezelő tudomásával zajlott az ingatlanon szennyező tevékenység.

Indítványozók megítélése szerint a Casus nocet domino elve érvényesül, hiszen a kár bekövetkezésekor a kár másra nem hárítható át jelen ügyben, és a tulajdonos viseli azt a kárt, amelyet megtérítésére senkit nem lehet kötelezni. Ez az elv nem tesz különbséget a múlt és a jelen között, illetőleg mivel a 1976. évi II. tv alapján és az azt megelőző jogszabályok szerint is a környezetet veszélyeztető tevékenység folytatója még a rendszerváltás előtti időszakra esik, a tulajdonos felelőssége mögöttes, ab ovo fennáll.

A Ptk. nem határozta meg, hogy a veszélyes üzem üzemeltetése pontosan milyen tevékenységek esnek, ugyanakkor egyértelmű, hogy olyan esetek tartoznak ide, amelyeknél „csekély hiba is aránytalanul súlyos károkat eredményezhet”. Nem lehet vitás, hogy a szennyezett talaj kezelése, amelynél az akár csak szakszerűtlenül elvégzett, megbízó, hatósági részről: elvégeztetett, talajcsere évtizednyi távolságból is életveszélyes helyzetet okoz, ebbe a körbe tartozik. Mind a szennyezőanyag típusa, mind a határértéksértés mértéke világossá tette az érintettek számára, hogy itt nem szokványos tevékenységről, hanem kiemelt veszélyről van szó, amely különös gondosságot kíván. Hasonlóan egyértelmű a kár a veszélyes üzem körébe tartozó okból keletkezett, így a talajcserében érintett valamennyi félnek megalapozza a káfelelősségét (III., IV. és VII. r. alperes)

Indítványozók álláspontja szerint a VII. r. alperesi jogelőd kezelői pozíciójából fakadó ellenőrzési kötelezettség elmulasztása különösen igaz [REDACTED] halála utáni időszakra, hiszen ezt követően senki nem használta az ingatlant, azonban a mérgező anyagok elszállítása nem történt meg.

Indítványozók álláspontja szerint így a hivatkozott ítéletek azért alaptörvény-ellenesek, mert önkényesen figyelmen kívül hagyták a hatályos jogot, lényegében visszaéltek saját függetlenségükkel és az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyta, emiatt contra constitutionem vált a közbenső és részítélet, az ítélet és a részítélet önkényessé és így az érintett felek tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét is okozták.

A Kúria részítélete Indítványozók álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és az Alaptörvény 28. cikkét azáltal, hogy elmulasztotta figyelembe venni az Alkotmánybíróság 5/2022 (IV.14.) határozatában kifejtetteket.

Kúria megsértette Indítványozóknak az Alaptörvény XV. cikkében biztosított törvény előtti egyenlőségét, hiszen más hasonló környezetszennyezéssel kapcsolatos kártérítési ügyekben az állam magatartásának megítélésénél a közjogi szerepét értékelni kell, azonban az Indítványozók ügyében egyik eljáró bíróság sem tette ezt meg.

A 7/2013. (III. 1.) AB határozatában az Alkotmánybíróság rögzítette, miszerint „Az Alkotmánybíróság értelmezésében tehát a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen.

Önmagában a bírói út igénybevétele formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye tehát magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is. A tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem pedig attól függ, hogy az eljárási szabályok értelmében a bíróság mit vizsgálhat felül” [legutóbb megerősítve: 8/2011. (II. 18.) AB határozat, ABH 2011, 49, 80–81.]. Az Alkotmánybíróság ezt a követelményt első ízben a 39/1997. (VII. 1.) AB határozatában, a közigazgatási határozatok törvényességének ellenőrzésével összefüggésben úgy fogalmazta meg, hogy “[a] közigazgatási határozatok törvényessége bírósági ellenőrzésének szabályozásánál alkotmányos követelmény, hogy a bíróság a perbe vitt jogokat és

kötelezettségeket az Alkotmány 57. § (1) bekezdésben meghatározott feltételeknek megfelelően érdemben elbírálhassa. A közigazgatási döntési jogkört meghatározó szabálynak megfelelő szempontot vagy mércét kell tartalmaznia, amely alapján a döntés jogszerűségét a bíróság felülvizsgálhatja.”

2.3. A fenti AB határozat megállapítása alapján „Az Alaptörvény hatálybalépésével immáron az Alkotmánybíróság feladatai közé tartozik a bírói döntések alaptörvény-ellenességének vizsgálata is, amellyel egyidejűleg jelentkezik a tisztességes eljárás megkövetelte gyakorlati szempontok, így az indokolási kötelezettség meghatározásának igénye is.

A Bíróság gyakorlatában az indokolt bírósági döntéshez való jog az Egyezmény 6. Cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben, annak egyik, az Egyezmény szövegében kifejezetten nem nevesített elemeként jelenik meg.” ... „Az Egyezmény jogvédelmi rendszerében a bírói döntéseknek a tisztességes eljárás által megkövetelt indokolása iránti igény egyfelől szoros összefüggésben áll a jogorvoslathoz fűződő joggal, ugyanis e jog hatékony gyakorlására kizárólag a bíróság döntését alátámasztó indokok ismeretében nyílik valódi lehetőség (erről lásd: *Baucher kontra Franciaország*, 53640/00.; 2007. július 24., §§ 47–51.).” ... „Ehhez képest az Alkotmánybíróság által vizsgált, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rejlő indokolási kötelezettség alkotmányos követelménye a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási és anyagi törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia. Az indokolási kötelezettség alkotmányjogi értelemben vett sérelme az eljárási szabály alaptörvény-ellenes alkalmazását jelenti. A tisztességes eljárásból fakadó elvárás tehát az eljárási szabályok Alaptörvénynek megfelelő alkalmazása, ami a jogállami keretek között működő bíróságok feladata. Az eljárási törvény rendelkezéseire is figyelemmel, a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossggal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket.”

IV. ÖSSZEGZÉS

A Fővárosi Törvényszék rész- és közbenső ítéletének, a Fővárosi Ítéltábla ítéletének, és a Kúria részítéletének rendelkezéseinek vizsgálata alapján egyértelműen megállapítható, hogy Indítványozók az Abtv. által megkövetelt érintettség feltételeinek eleget tesznek, ennek megfelelően a jelen indítvány befogadható, így az Abtv. 27. §-a szerint indítvány benyújtására jogosult.

A fentiekben előadottaknak megfelelően Indítványozók álláspontja szerint a hivatkozott ítéletek sértik az Indítványozóknak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésébe rögzített magán- és családi élethez való jogukat, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe rögzített törvény előtti egyenlőséget, az Alaptörvény XXI. cikkében rögzített egészséges környezethez való jogukat; az Alaptörvény XX. cikk (1) és (2) bekezdéseibe rögzített testi és lelki egészséghez való jogukat, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseiben rögzített tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való jogukat, valamint sérti az Alaptörvény 28. cikkét.

V. ZÁRÓ MEGJEGYZÉSEK

Figyelemmel a 22/2012. (V.11.) AB határozat és a 13/2013. (VI.17.) AB határozat tartalmára, jelen alkotmányjogi panaszban hivatkozás történik a Tisztelt Alkotmánybíróság korábbi határozataira is az Alaptörvény azon rendelkezései vonatkozásában, amelyek tartalmukban és kontextusukban nem térnek el az 1949. évi XX. törvényben írtaktól.

A Tisztelt Alkotmánybíróság kizárólagos hatáskörét és illetékességét az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a alapozza meg.

Az Alkotmánybíróság eljárása az Abtv. 54. § (1) bekezdése értelmében illetékmentes.

Az Abtv. 52. § (5) bekezdésében foglaltakra figyelemmel Indítványozók előadják, hogy a jelen alkotmányjogi panasz, illetve a panaszban foglalt személyes adatok nyilvánosságra hozatalához nem járulnak hozzá.

Indítványozók előadják hogy perújítást nem kezdeményeztek.

Jelenleg peres eljárás van folyamatban a Fővárosi Törvényszék előtt, mely eljárásban a Fővárosi Törvényszék felhívta az Indítványozókat, hogy terjesszék elő a magyar állammal szemben a keresetüket a Kúria Kpk.IV.39.445/2022/3 számú végzése alapján, mivel az 5/2022 (IV.14.) AB határozat Indítványozók álláspontja szerint az egyes állami szervek, közjogi szereplők kárfelelőssége megállapítható, ezért az Indítványozók, mint felepresek úgy ítélték meg, hogy a korábbi perben álló állami szervek és közjogi szereplők perben állása is szükséges, és a teljes rendezés érdekében a keresetet akként nyújtották be, hogy alperesként továbbra is szerepelnek a III.r, VII.r., VIII.r, és IX. r. alperesek figyelemmel arra, hogy ezen kereset benyújtásakor még a Kúria részítélete nem volt ismert az indítványozók előtt.

Kelt: Budapest, 2023. február 24. napján

Tisztelettel:

Indítványozók

képviselőjében: Dr. Cseszlai János ügyvéd

Mellékletek:

- 1. számú melléklet:** a jogi képviselőnek az alkotmányjogi panasz előterjesztésére szóló ügyvédi meghatalmazások
- 2. számú melléklet:** Fővárosi Törvényszék
71.P.24.412/2015/216. sz. rész- és közbenső ítélete
- 3. számú melléklet:** Fővárosi Ítéltábla **4.Pf.20.607/2021/6.**
sz. ítélete
- 4. számú melléklet:** Kúria Pfv. **Pfv.III.20.232/2022/10.** sz.
részítélete
- 5. számú melléklet:** Kúria Kpök.IV.39.445/2022/3 sz.
végzése
- 6. számú melléklet:** Fővárosi Ítéltábla **6.Pf.20.206/2022/7**
sz. ítélete

